

Alue-Integraattori

2/1999 30.4. - tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS

Agenda 2000 1

■ EUROOPAN UNIONI

Rakennerrahastouudistus

Berliinin tulos 2

Suomen tulos Berliinissä 3

Tavoiteohjelmat

Uusien tavoite 1 ja 2 -ohjelmien

jatkovalmistelua 5

Tavoite 2 -ohjelma 5

Tavoite 5b -ohjelma 6

Yhteisöaloitteet ja pilotit

URBANista neljäs yhteisöaloite 7

INTERREG II C -ohjelma 7

Pohjoisen Periferian Artikla 10

-ohjelma 8

Euregio Karelia 8

Muuta

FIMOS 10

Twinning 10

EU:n viides puiteohjelma 11

Kaupunkien kehittäminen maa-

kuntien ohjelmatyössä 12

■ POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ JA ALUEPOLITIikka

NÄRP-kokous 13

■ KANSALLINEN ALUE- POLITIikka

Osaamiskeskusto-ryhmä esitti

varoja osaamiskeskuksille 14

Kaupunkitutkimus kiinnostaa 15

■ JULKAISUJA 15

■ SVENSK RESUMÉ 17

PÄÄKIRJOITUS

Agenda 2000

Berliinin huippukokouksessa ratkaistiin olennaiset kysymykset EU:n rakennerrahastokauden 2000–2006 varojen jaosta ja säädöksistä. Euroopan parlamentin käsittelyn jälkeen neuvosto hyväksyy asetukset siten, että uudistus astuisi voimaan toukokuun lopussa. Me voimme olla tyytyväisiä saavutettuun lopputulokseen. Saimme hyvän rakennerrahastoratkaisun. Suomen puheenjohtajakauden kannalta ratkaisujen syntyminen oli todella suuri helpotus. Agenda 2000:n valmistelu ja käsittely oli poikkeuksellisen raskas prosessi. Se vaati monin verroin enemmän työtä kuin saatoimme etukäteen aavistaa. Lämmin kiitos kaikille työhön osallistuneille. Suomen hallinto osoitti taitonsa ja venymiskyönsä erinomaisella tavalla.

Työ jatkuu kuitenkin tiiviinä. Suomen tulee toimittaa tavoite 1

-ohjelmaesitykset komission käsiteltäväksi syyskuun aikana. Tavoite 2 -ohjelman aikataulu on hieman väljempi. Komissio päättää tavoite 2 -alueista loka-marraskuun vaihteessa ja sen jälkeen Suomen ohjelmaesitykset toimitetaan komissiolle.

Myös maaseuturahastuksen valmistelut ovat vielä kesken. Euroopan parlamentti teki vielä loppumetreillä yhden merkittävän muutoksen, kun URBAN-yhteisöaloite hyväksyttiin aikaisempien kolmen aloitteen lisäksi. Myös muiden yhteisöaloitteiden valmisteluun liittyvät asiat ovat komissiossa vielä keskeneräisiä.

Kuluva vuosi on aluekehityksen näkökulmasta poikkeuksellisen vaativa. Rakennerrahastouudistuksen ja uuden ohjelmakauden valmistelujen lisäksi on pidettävä huolta siitä, että nykyisen kauden

ohjelmat voidaan menestyksellä viedä päätökseen. Tämän hetkisen arvion mukaan ohjelmissa on vielä paljon varoja jäljellä ja näyttää ilmeiseltä, että niitä jää käyttämättä varsin paljon. Viranomaisen on tehtävä paljon työtä, että tarvittavat päätökset voidaan tehdä tämän vuoden loppuun mennessä. Hankkeiden toteutukseen on aikaa vielä vuoden 2001 loppuun saakka.

Uuden rakennerrahastokauden hallintomallin valmistelut ovat käynnissä. Tavoitteena on luoda entistä selkeämpi ja tehokkaampi järjestelmä rakennerrahasto-ohjelmien toteutukselle. Työryhmä valmistele parhaillaan esitystä, joka on tarkoitus saada lakiesityksen muotoon syksyyn mennessä.

Suomen ensimmäinen puheenjohtajakausi Euroopan unionissa lähestyy. Kuluvasta vuodesta on tulossa mielenkiintoinen ajanjakso.

Hyvää kevättä ja kesää!

Paavo Pirttimäki

Rakennerahastouudistus Berliinin huippukokouksen jälkeen

Berliinin tulos – kohtuullisesti selvittiin

Olen viimeisen kahden vuoden aikana, siis komission Agenda 2000 -esityksen julkitulosta lähtien, korostanut sitä, että esitystä on tarkasteltava yhtenä kokonaisuutena. Sen eri osat (EU:n rahoituskehys kaudelle v. 2000–2006, maatalousratkaisu, rakennerahastouudistus ja laajentuminen) ovat poliittisesti ja taloudellisesti toisistaan riippuvaisia. Kun arvioidaan Berliinin tuloksia, on tämä lähtökohta syytä pitää mielessä.

Laajentumisen instrumentit ja niiden rahoitus saatiin ratkaistua hyvissä ajoin, joten tältä osin Berliinin tulos ei tuottanut yllätyksiä. Agenda 2000 -paketin hyväksyminen luo edellytykset laajentumisen käytännön toteuttamiselle. Työ etenee sovitun mukaisesti ja maakohtaisten neuvottelujen perusteella ilmeisesti erityisesti Portugalin puheenjohtajuuskaudella ratkaistaan ensimmäisten uusien jäsenmaiden liittymisajan kohta ja -premissit. Nyt on turha spekuloida liittymisaikataulusta. Työhypoteesina voinee pitää ensi vuosikymmenen puoliväliä. Tällöin ensimmäiset uudet jäsenmaat tullevat mukaan rakennerahastojen piiriin esittämään omia vaatimuksiaan resursien kohdentamisesta. Ratkaisevasti meidän kannaltamme uudet jäsenmaat tulevat vaikuttamaan rakennerahastouudistukseen seuraavalla ohjelmakaudella.

Maatalousratkaisua on yleensä arvioitu Suomen kannalta myönteisesti. Berliinissä maatalouskysymykset olivat Suomelle tärkeitä. Tämä vaikutti luonnollisesti rakennepoliitikankin neuvotteluilmastoon. Maatalousratkaisun osalta ovat monet asiat vielä auki, mm. maaseuturahoitus ja sen kohdentuminen. Maaseututoimenpiteitä varten tavoitteen 1 ulkopuolella on varattu rahoitusta EU:n budjetin otsikossa 1 (maatalous) yhteensä 14 miljardia euroa. Kuinka em. rahoitus kohdennetaan eri tarpeisiin, on vielä epäselvää.

Rakennerahastoille ja koheesiorahastolle varattiin kaudelle 2000–2006 yhteensä rahoitusta 213 miljardia euroa. Komission esitys Agenda 2000:ssa oli 240 miljardia euroa. Vaikein kysymys Berliinissä maatalousratkaisun jälkeen olikin rahoitusta-

sosta sopiminen. Ns. vakauttajamaat ajoivat tiukasti vielä voimakkaampia leikkauksia. Puheenjohtaja löysi kompromissin em. tasolta. Säästöt kohdistuivat (verrattuna komission alkuperäiseen Agenda 2000 -esitykseen) erityisesti tavoitteisiin 3 ja 2, mutta myös rakennerahastuksen muihin osiin. Tämä selittää myös Suomen tuki-intensiteettien putoamisen siitä, mitä ennen Berliiniä saatiin epävirallisesti tietää.

Suomen osuus rakennerahastojen kokonaisrahoituksesta on edelleenkin vielä osaksi auki. Keskeiset osat eli Suomen tavoite 1-, 2- ja 3-rahoitus ovat selvillä. Näiltä osin on komissio ilmoittanut kohdentamiskriteerinsä: väestökattavuuden ja tuki-intensiteettien laskentakriteerit. Tavoite 1 -rahoitus tulee olemaan ohjelmakaudella yhteensä 913 miljoonaa euroa. Tavoite 2:n EAKR- ja ESR-rahoitus on 459 miljoonaa euroa. Tästä puuttuu vielä maaseudulle tuleva EMOTR-T-rahoitus. Kuten edellä totesin, on maaseudun rahoitus tavoite 2:ssa ja valkoisella alueella vielä täysin auki. Tavoite 3 -rahoitus on ohjelmakaudella 403 miljoonaa euroa. Kuinka paljon tästä kohdennetaan tavoite 2 -alueelle on myöskin ratkaisematta. Yhteisöaloitteiden rahoituksen kohdentaminen eri maihin ja eri käyttötarkoituksiin on myöskin vielä täysin auki.

Ratkaiseeko nykyinen komissio em. jäljellä olevat rahoituskysymykset vai siirtyvätkö ne uudelle komissiolle, on hyvä kysymys erityisesti ohjelmien laatimisaikataulun kannalta.

Rakennerahastouudistuksen loppusaldon tekeminen on syytä jättää siihen asti, että sekä yhteisöaloitteiden että maaseudun rahoitus on selvillä lopullisesti. Jo nyt voidaan kuitenkin sanoa, että tavoite 1 -alueille tulee nykyistä suurempi rahoitus aluekehitykseen kuin aikaisemmalla kaudella vastaaville tavoite 6 -alueille.

Suomi ei ole tähän mennessä ollut selvä nettomaksaja (Suomen kokonaisrahoitus EU:iin verrattuna Suomen EU:lta saamaan rahoitukseen) vaan nykytilanteessa puntit ovat olleet suurin piirtein tasan. Uudella rahoituskaudella Suomi muuttuu selvästi nettomaksajaksi.

Berliinissä huolta kannettiin yh-

täältä niiden maiden osuudesta, jotka maksavat EU:n rahoituksesta suurimman osan ja toisaalta koheesio- maista. Näin Suomella ei ollut mahdollisuuksia saada viime vaiheiden ns. ”lahjarahojen” jaossa omaa osuuttaan. Tähän vaikutti myös se, että me olimme hoitaneet omat intressimme jo aikaisemmin (tavoitteen 6 sisällyttämisen tavoitteeseen 1, LFA-rahoituksen siirtäminen EU:n maatalousbudjetin otsikkoon, varsin suuri väestökattavuus tavoitteelle 2 ja raja-alue-rahastuksen voimakas priorisointi INTERREGin yhteydessä).

Koko Agenda 2000 -ratkaisun osalta tulos oli siis vähintään kohtuullinen. On muistettava, että tehdyt säästöt ovat meidän kannaltamme myös positiivisia erityisesti rahoituskauden loppupuolella. Jos nettotulosta tarkastellaan oli se mielestäni meille suorastaan hyvä.

Mitä komissio parhaillaan tekee?

DG VI:ssa valmistellaan parhaillaan tavoite 2:n ja valkoisten alueiden maaseuturahoituksen kohdentamisperiaatteita. On syytä muistaa, että kun rakennerahastoasetuksessa määriteltiin tavoite 2:n tuki-intensiteetti samaksi kaikilla tavoite 2 -alueilla, niin EMOTR-T:tä tämä sääntö ei koske. Se, mikä lisäbonus tavoite 2:n maaseutualueille kohdennetaan tätä kautta, on auki. Samoin kuin se, että onko maaseutualueiden rahoitusintensiteetti aina automaattisesti korkeampi kuin teollisten tavoite 2 -alueiden. Näiltä osin odotetaan DG VI:lta lisätietoja.

Yhteisöaloitteiden rahoitus on myöskin auki. Näyttää siltä, että asioiden ratkaiseminen tältä osin menee pitkälle syksyyn. Me pyrimme siihen, että rahoituksessa priorisoidaan INTERREGiä. Jo Berliinissä onnistuttiin varmistamaan INTERREGille vähintään 50 % yhteisöaloitteiden rahoituksesta. Suomi on aina korostanut rajat ylittävän yhteistyön merkitystä. Näyttää siltä, että suurin osa INTERREG-rahoituksesta kohdiste-

taan tähän tarkoitukseen. Me pidämme edelleenkin tärkeimpänä ongelmallisimpien ulkorajojen asemaa rahoja edelleen alueellisesti kohdenettaessa.

Molemmat em. asiat ovat komission päätettävissä. Päähuomio jatkossa kiinnitetäänkin komissiossa tapahtuvaan valmisteluun.

Tavoite 1 -ohjelmien eteenpäin vieminen näyttää olevan nyt selkeintä. Tavoite 2:n aluejakokartan aikaansaaminen vie oman aikansa. Suomen esitys tulisi saada komissioon välittömästi, kun ministerineuvosto on lopullisesti toukokuun loppupuolella hyväksynyt uudet asetukset. Tämä on mahdollista vasta kun parlamentti on ne yleiskokouksessaan käsitellyt. Näin heinä-syyskuussa jäisi riittävästi aikaa komission kanssa käytäviin neuvotteluihin ja komission aluejakopäätös voisi olla odotettavissa lokakuun alkupuolella. Tavoite 2 -ohjelmien saaminen operatiivisiksi ensi vuoden alkuun mennessä tekee varmasti tiukkaa, mutta mahdollista se on. On muistettava, että tavoite 2:n monet rahoitus- ja menettelykysymykset ovat vielä pahasti auki komissiossa. Tavoite 3:n osalta minulla ei ole uutta kerrottavaa. Veikkaisin, että tavoite 3 pärjää hyvin siinä kilpailussa, mikä Suomen ohjelmista ensiksi hyväksytään komissiossa.

Yhteisöaloitteiden jatko lienee vieläkin mutkikkaampi, erityisesti INTERREGin. On epäselvää, koska komissio saa aikaan suuntaviivat jatkotyölle. Tähän vaikuttaa paljon se, voiko nykyinen komissio ratkaista

tämän tyyppisiä asioita. Parlamentti on lisäksi saanut läpi neljännen yhteisöaloitteen: URBANin (tarkemmin s. 7). Jäsenmaat odottavat komissiolta tietoa sen suhteesta muihin yhteisöaloitteisiin. Sen suhteellisesti pieni rahoitus (noin 700 milj. euroa) rahoitetaan uutta luovista toimista, joista URBAN haukkaa noin puolet. Veikkaisin, että se tulee vielä muutakin sekoittamaan sekä aluetavoitteiden että yhteisöaloitteiden rahoituksellista tasapainoa. Kaikki tämä saanee aikaan sen, että yhteisöaloitteiden toteutusvaihe siirtynee pitkälle ensi vuoteen.

Jatkotyö Brysselissä EU-edustustossa

Työ ministerineuvoston puolella ja erityisesti SAWG-työryhmässä koskien rakennerahastoja on siten onnellisesti ohi. Suomen puheenjohtajakaudelle siirtyy vain muistot rakennerahastouudistuksesta. Se, minäkäläisen lopputuloksen Saksa puheenjohtajana kykeni rutistamaan, olisi meille ollut tuhat kertaa vaikeampaa. Saksalaiset kollegat ovat monta kertaa sanoneet, että jos Agenda 2000 olisi siirtynyt meidän puheenjohtajakaudellemme, olisi Saksa ollut paljon vaikeammin tyydyttävissä leikkausten tasoa ratkaistaessa.

Nyt siis lähdemme uudella innolla suuntaamaan ponnistelumme kohti uutta kohdetta, joka on lähinnä komissiossa tapahtuva valmistelutyö. Komission kompetenssi rakennerahastosäännösten toteuttamisessa on

hyvin laaja. Se päättää mm. aluejaoista, tuki-intensiteeteistä ja ohjelmista. Näiltä osin on vielä auki monia asioita. Ne me yritämme selvittää komissiosta ja luoda mahdollisimman hyvät pohjatiedot ja edellytykset komission kanssa käytäville neuvotteluille ja edelleen ohjelmatyölle. Olemme analysoineet asetukset ja keränneet kaikki epäselvät ja auki olevat kysymykset, joiden osalta aloitamme vastausten ja tarkennusten esiin kaivamisen komissiosta.

Tiina Heiskanen ja minä olemme kiinnostuneita saamaan näkemyksiä ja vinkejä niistä asioista, joista lisätietoja kaivataan. Toivomme tältä osin yhteydenottoja. Nyt on aika selvittää mahdollisimman tarkkaan, mitä uudet asetukset mahdollistavat. Siltä osin, kun komissiosta kaivataan lisävalaistusta asioihin, me olemme käytettävissä.

*Risto Tienari
Suomen EU-edustusto*

YHTEYSTIEDOT:

Suomen EU-edustusto
Rue de Trèves 100
B-1040 Brussels
fax 990 32 2 287 8415

Risto Tienari
puh. 990 32 2 287 8580
risto.tienari@formin.fi

Tiina Heiskanen
puh. 990 32 2 287 8478
tiina.heiskanen@formin.fi

Berliinin ratkaisu:

Suomen tulos rakennepolitiikan osalta

Suomi sai läpi keskeiset neuvottelutavoitteensa: tavoitteen 6 sisällyttämisen tavoitteeseen 1 ja vähintään yhtä paljon rahoitusta rakennerahasto-ohjelmille kuin nykykaudella. Työllisyyspoliittisessa tavoitteessaan Suomi jäi alle tavoittelemansa. Yhteisöaloitteisiin sen sijaan voi tulla enemmän varoja kuin nykyisellä kaudella. Lopulliset tukimäärät jäsenmaittain ja tuki henkilöä kohti ovat kuitenkin edelleen vahvistamatta.

Rakennerahoituksen määrä Suomessa on komission tarkennettujen epävirallisten tietojen mukaan noin 2,1 miljardia euroa. Luvusta puuttuvat edelleen maatalousbudjetin kautta rahoitettavat tavoitteen 2 maaseu-

tupoliittiset toimenpiteet. Tarkempia lukuja kokonaisrahoituksesta saadaan vasta kun yhteisöaloitteiden varat ja maaseutupoliittiset tuet on jaettu jäsenmaiden kesken.

Suomi kuuluu seitsemän jäsenmaan joukkoon (D, GR, E, I, LUX, FIN, S) joiden rakennerahoitus kasvaa ensi kaudella. Kokonaisuutena hyvältä näyttävä tulos johtuu pääosaltaan siitä, että tavoite 1 -alue laajenee ja Suomi pystyi säilyttämään aluetavoitteiden väestöpeiton melkein nykyisellään (51,9 %). Vähennyistä on vain kaksi prosenttiyksikköä. Rahoituksen määrän kasvu on 10 %:n kokoluokassa, suurelta osin siitä syystä, että LFA siirretään rahoit-

tettavaksi EU-budjetin maatalousotakskeesta.

Saksa haki säästötavoitteista 2 ja 3

Saksa onnistui Berliinissä tavoitteessaan pitää rakennerahastojen kokonaiskehitys 195 miljardissa eurossa. Koheesiorahaston kehitys päättyi 18 miljardiin euroon. Rakenne-toimien kokonaiskehitys jäi siten 213 miljardiin euroon eli jopa alle Sak-

san asettaman 216 miljardin ylärajan. Suomikin hyötyi säästöistä. Kehyksen pienennettyä komission esittämästä 240 miljardista 213 miljardiin Suomen laskennallinen maksuosuus koko EU-rakennepoliitikasta laski 368 miljoonalla eurolla. Tämän johdosta Suomen rakennepoliittinen nettopositio tulevalla kaudella 2000–2006 säilyy suunnilleen samana kuin komission alkuperäisissä esityksissä.

Yksimielisyyden saavuttaminen tällä 195 miljardin kehystasolla edellytti kuitenkin tavoitteessa 1 huomattavia erityisratkaisuja (2,8 mrd. euroa), jotka kasvattivat tavoitteen 1 rahoitusosuuden lähemmäksi 70:tä prosenttia rakennerahastojen kokonaismäärästä. Kun yksimielisyys valitsi siitä, ettei tavoitteen 3 rahoitukseen koskettaisi ja kehysten katoa pidettiin kiinni, säästöt kohdistuivat tavoitteeseen 2.

Tavoitteen 1 rahoitus päättyi 135,9 miljardiin, josta siirtymäaikaisten osuus on 8,4 miljardia. Tavoitteen 2 -rahoituksen päätyminen 22,5 miljardiin oli monelle yllätys. Tämä on kokouksen jälkeen johtanut leikkauksiin kaikkien maiden tavoite 2 rahoituksessa. Tavoitteen 2 siirtymäaikaisten rahoitus on 2,7 miljardia euroa. Tavoitteen 3 rahoitus jäi 24,1 miljardiin euroon.

Tavoite 1 – LFA:n uusi rahoitus ja väestöpohjan laajeneminen yhtä tärkeitä

Tavoitteen 1 rahoitus Suomessa on seuraavalla kaudella arviolta 913 miljoonaa euroa. Vuositasolla kasvua (LFA-korjaamaton) on peräti 28 % verrattuna nykykauden tukimääriin. Kasvu selittyy sillä, että Suomi sai läpi vaatimuksensa tavoitteen 6 sisällyttämisestä tavoitteeseen 1 ja että Itä-Suomi täytti 75 %:n kriteerin. Tavoite 1 -alueen väestö kasvaa 236 000 henkilöllä. Uudella tavoite 1 -alueella asuu 1 046 000 henkilöä eli 20,3 % Suomen väestöstä. Melkein yhtä tärkeä rahoitusta lisäävä tekijä on LFA:n siirto rakennerahastojen budjetista rahoitettavaksi maatalousbudjetin kautta ilman vastaavaa vähennystä tavoitteen 1 tukitasossa. Uusi tukintensiteetti on komission antamien tietojen mukaan 121,2 euroa/asukas (uusimpien väestötietojen mukaan 124,7), kun nykyisellä kaudella se on ilman LFA-tukea vuoden 1999 hinnoin noin 90 euroa/asukas. Itse asiassa LFA:n siirto maatalouspuolelle merkitsee, että kehittämishankkeiden rahoitus Suomen tavoite 1 -alu-

eilla tulevalla kaudella on noin 35–40 % nykyistä suurempi (rahoituksen volyymin kasvu + LFA:n korvaava vaikutus).

Tavoite 2 – Maaseuturahoitus suuri kysymysmerkki

Tavoitteelle 2 on Suomessa varattu arviolta 459 miljoonaa euroa EAKR- ja ESR-toimenpiteitä varten. Uuden tavoite 2 -tukialueen väestö on 30,88 %. Tavoite 2 -alueen väestö on 1 582 000 asukasta. Tavoitteen 2 -tuki asukasta kohden koko EU:n alueella on sama, eli komission tietojen mukaan 41,4 euroa/asukas. Tämän lisäksi tulee vielä maaseututoimenpiteet.

Onko EMOTR-T-tuen laskentaperuste asukasta kohden sama kaikkialla vai tulee kohtaisia ratkaisuja? Siitä tai sen määrästä maakohtaisesti ei ole vielä mitään tietoa.

Nykyisten tavoite 2- ja 5b -siirtymäalueiden EAKR-osuutta varten on lisäksi varattu indikaatiivisesti 30 miljoonaa euroa ja tavoitteen ulkopuolisten alueiden kalastustoimenpiteitä varten 30 miljoonaa euroa. Vaikkakin tavoitteen 2 lopullinen tukintensiteetti on melkein kahdeksan euroa alempi kuin komission tammikuussa 1999 esittämät 49 euroa, Suomen rahoitusosuus koko EU:n tavoite 2 -määrästä on noussut 2,2 prosentista 2,3 prosenttiin.

Tavoite 3 – Ratkaisun heikoin kohta

Tavoitteen 3 rahoitus tulevalla kaudella on 403 miljoonaa euroa. Tukimäärät vuotta kohti ovat peräti 25 prosenttia pienemmät kuin nykykaudella keskimäärin. Tämä johtuu komission esittämistä uusista tukikriteereistä, jotka komission esittämällä 36 miljardin euron kehystasolla olisivat antaneet Suomelle jonkun verran lisää rahaa nykytasoon, kuitenkin selvää vähennystä 24 miljardin kehystasolla. Kun tavoite 3 -alueet kattavat tavoite 1:n ulkopuoliset alueet (4,1 miljoonaa asukasta), tuki/henkilö on Suomessa 14 euroa/vuosi.

Suomi esitti kaikissa ulkoministerikonklaaveissa ja bilateraalisisissa neuvotteluissa Saksan kanssa, että tavoitteen 3 rahoitusosuutta nostetaan ja että työttömyys otetaan painokkaammin huomioon varojen jaoissa. Se oli Suomen Berliinin puheenvuoron keskeisin sanoma. Lopuksi tavoitteen 3 rahoitusta koro-

tettiin 3 %:lla komission Berliinissä Suomelle esittämästä. Tämä on kuitenkin Suomen kannalta ratkaisun heikoin kohta.

Puolet yhteisöaloitevaroista INTERREGille

Suomen esityksestä kirjattiin Berliinin päätöksiin, että ainakin puolet yhteisöaloitteiden maksumäärärahoista osoitetaan INTERREGille. Kokonaisrahoitus, joka sisältää innovatiiviset toimet ja teknisen avun, on 11,7 miljardia euroa. Toistaiseksi ei ole tietoa yhteisöaloitteiden maakohtaisesta varainjaosta. Eräiden arvioiden mukaan Suomen osuus voisi olla jopa 270 miljoonaa euroa. Tähän kohdistuu kuitenkin paineita, koska Berliinissä korvamerkittiin yhteisöaloitteiden kokonaiskehyksestä melkein kymmenesosa. Neuvottelun viime vaiheessa parlamentin painostuksesta yhteisöaloitteiden määrä nousee neljään. Uutena tulee mukaan vaikeuksissa olevien kaupunkialueiden uudistamista tukeva aloite URBAN, jonka kokonaisrahoitus on 682 miljoonaa euroa (tarkemmin s. 7).

Agendan jatkoaikataulu

Kaikista rakennepoliittisista ja laajentumisen tuen asetuksista on esittetty sopua parlamentin kanssa. Neuvoston yksimielinen esitys annettiin parlamentille torstaina 22.4. Euroopan parlamentti äänestää koko paketista 6.5. Jos parlamentti hyväksyy neuvottelutuloksen tällaisenaan, asetukset hyväksytään YANissa A-listalla 17.5. Aikataulu edellyttää, ettei synny suuria ongelmia parlamentin kanssa. Parlamentilla on muutosesityksiä tietyvästi ainakin ESR-asetukseen.

Mikäli pysytään tässä aikataulusa, uudet asetukset voivat astua voimaan jo toukokuun lopulla. Samassa yhteydessä komissio vahvistaa tavoite 1 -alueiden listan ja tavoite 2 -alueiden maakohtaisen väestöpeiton. Tavoite 2 -alueiden määrittelyprosessi voi käynnistyä tätä ennen epävirallisesti, koska luku on jo epävirallisesti tiedossa. Tämä nopea aikataulu ennakoii, että jäsenmaiden tulee toimittaa 1- ja 3-ohjelmasuunnitelmat komissiolle ehkä jo syyskuussa, eli neljä kuukautta asetusten voimaantulon jälkeen. Tavoitteen 2 esitys annetaan komissiolle aikaisintaan syyskuussa.

Mårten Johansson

Tavoiteohjelmat

Uuden rakennerahastokauden tavoite 1 ja 2 -ohjelmien jatkovalmistelua

Itä- ja Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmaesitysten ja Länsi- ja Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelmaesitysten ensimmäiset versiot valmistuivat alueille helmikuun 1999 lopussa. Ministeriöt ja järjestöt antoivat esityksistä maaliskuussa kirjallisen palautteen, jonka sisäasiainministeriö toimitti edelleen maakuntien käyttöön. Annettua palautetta ja ohjelmien jatkovalmistelua käytiin läpi Kuopiossa 15.4., Oulussa 16.4., Helsingissä 20.4. ja Jyväskylässä 21.4. järjestetyissä yhteistoiminta-alueittaisissa seminaareissa. Tarkoituksena oli saattaa ohjelmavalmistelun tässä vaiheessa yhteisen alueiden, ministeriöiden sekä järjestöjen edustajat ja edistää näiden tahojen välistä vuoropuhelua ja yhteisen näkemyksen syntymistä ohjelmien sisällöstä.

Seminaareihin osallistui lähinnä ko. alueiden maakuntien liittojen, työvoima- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, lääninhallituksista opetushallinnon, ministeriöiden ja ohjelmatyön kannalta keskeisten järjestöjen edustajia.

Seminaareissa todettiin, että tavoite 1 ja 2 -ohjelmien valmistelu etenee hiukan eri tahdissa johtuen siitä, että tavoite 2 -alueita ei ole vielä määritetty. Tavoitteen 1 osalta on tarkoituksena jatkaa siten, että alueilla ohjelmaesityksiä muokataan ja täydennetään ottaen huomioon annettu palaute ja tarkennetut ohjelmaesitykset toimitetaan sisäasiainministeriöön kesäkuun puoliväliin mennessä. Mikäli yleisten asioiden neuvosto vahvistaa rakennerahastosäädökset

17.5., jäsenmaiden tulee jättää tavoite 1 -ohjelmaesitykset komissioon syyskuun loppupuolella. Ennen Suomen ohjelmaesitysten jättämistä ne käsitellään valtioneuvostossa.

Myös tavoite 2 -ohjelmatyö etenee annettu palaute huomioiden. Kansallinen esitys tavoite 2 -aluejasta pyritään tekemään jo toukokuussa, minkä pohjalta valmistelu voi jatkua, vaikka alueiden vahvistaminen komissiossa tapahtunee aikaisintaan syyskuussa. Tavoitteena on, että Suomi voi jättää tavoite 2 -ohjelmaesityksensä komissioon mahdollisimman nopeasti sen jälkeen, kun tavoite 2 -alueet on vahvistettu.

Ohjelmaesitykset jätetään komissiolle toimintalinjatasolla, toimenpidekokonaisuudet määritellään vasta ohjelmien täydennysosissa. Ohjelma-asiakirjan täydennysosan vahvistaa ohjelman seurantakomitea ja jäsenvaltion on toimitettava se komissiolle tiedoksi yhtenä asiakirjana kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun komissio on hyväksynyt ohjelma-asiakirjan. Myös ohjelma-asiakirjan täydennyksen valmistelut on tarkoitus aloittaa toukokuussa alueiden ja keskushallinnon yhteistyönä.

Ohjelmavalmistelun tueksi saadaan huhtikuun lopussa käyttöön myös ohjelmien ennakoarvioinnin ensimmäiset raportit.

Helmikuussa valmistuneista ohjelmaesityksistä antamassaan kirjallisessa palautteessa ja em. seminaareissa sisäasiainministeriö korosti seuraavia teemoja, joita se esitti alueilla huomioonotettavaksi jatkovalmistelussa:

– ohjelman tulisi mahdollistaa ja tukea maakuntien yhteistyötä ja laajempien, yhteisten hankkeiden muodostamista,

– kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutuksen edistämiseen ja sen sisällön määrittelyyn kannattaisi kiinnittää erityistä huomiota,

– nykyisen ohjelmakauden tuloksia olisi syytä arvioida tarkemmin ja hyödyntää uuden kauden strategian määrittelyssä,

– sukupuolten välistä tasa-arvoa koskevan periaatteen vieminen ohjelmaan läpäisevästi edellyttää tämän näkökulman syventämistä,

– kumppanuusperiaatteen toteutumista tulisi ohjelmaesityksissä kuvata yksityiskohtaisemmin.

Työministeriön edustajat selostivat seminaareissa ESR-toimenpiteiden valmistelua ja toteutusta ohjauksen valtakunnallisen viitekehyksen sisältöä, maa- ja metsätalousministeriön edustajat puolestaan valottivat maaseudun kehittämistoimenpiteiden roolia tavoiteohjelmissa. Myös kauppa- ja teollisuusministeriön, opetusministeriön ja ympäristöhallinnon näkökulmaa ohjelmavalmisteluun esiteltiin. Järjestöjen kantoja tuotiin esiin paneelikeskustelun avulla. Alueiden edustajat puolestaan kommentoivat annettua palautetta omasta näkökulmastaan.

Seminaarit osoittautuivat antoisiksi ja niissä käyty vuoropuhelu rakentavaksi. Yleisesti todettiin, että jo tehdyn työn pohjalta on hyvä jatkaa ohjelmavalmistelua eteenpäin.

Anne-Marie Välikangas

Tavoite 2 -ohjelman seurantakomitea Laitilaan

Tavoite 2 -seurantakomitea on toimintansa aikana pitänyt kokouksiaan pääasiassa ohjelman kohdealueilla. Tänä keväänä vuorossa on Varsinais-Suomi, josta kokouksisännäksi on lupautunut Laitilan kaupunki. Kokous pidetään 11.–12. toukokuuta.

Kauden 1995–96 tavoite 2 -ohjelman vaikutukset tavoitteiden mukaisia

Kokouksen asialistalla on kauden 1995–96 tavoite 2 -ohjelman loppuraportti ja sen vaikuttavuutta kuvaava arvioinnin 2. väliraportti. Vanhan

ohjelman toteutuskausi päättyi viime vuoden lopussa ja nyt on aika arvioida sen vaikutuksia siltä osin kuin se tilastojen ja seurantatietojen valossa on tässä vaiheessa mahdollista.

Ohjelman arviointiryhmän näkemyksen mukaan kauden 1995–96 tavoite 2 -ohjelmalla on ollut merkittävä vaikutus ohjelma-alueiden yrityskannan ja työllisyyden suotuisaan kasvuun. Tavoite 2 -alueille on perustettu uusia yrityksiä yhtä vilkaasti kuin vertailualueilla Etelä- ja Väli-Suomessa, mutta kuitenkin hiukan vähemmän kuin tavoite 5b ja 6 -alueilla. Uusia yrityksiä on syntynyt eniten palvelualueille, erityisesti liikelämän palveluihin sekä sosiaali-, terveystoimintoihin ja muihin palveluihin. Työvoimatutkimuksen tietojen perusteella tavoite 2 -alueiden työllisen työvoiman määrä kasvoi vuodesta 1994 vuoteen 1998 kaikkiaan 22 000 henkilöllä. Eräät varaukset huomioidaan ottaen voidaan arvioida, että tästä kasvusta kauden 1995–96 tavoite 2 -ohjelman tuilla aikaansaatu työllisyyden nettokasvun osuus on 4 000–6 000 henkeä, mikä vastaa 18–27 % työllisyyden kokonaiskasvusta. Arvioijat toteavat, että ilman

ohjelman tukien vaikutusta tavoite 2 -alueiden työllisyyden kasvu olisi jäänyt selvästi alle vertailualueiden.

Edelleen arvioijat toteavat, että ohjelman hankkeet pyrkivät pääasiassa laadullisiin vaikutuksiin. Nämä yritysten toimintaympäristöä kehittävät hankkeet näkyvät vasta pidemmällä aikavälillä työpaikkoina ja alueellisen toimeliaisuuden kasvuna. Näin ollen ohjelma on ollut ensi sijassa rakennemuutosohjelma, kuten on alunperin ollut tarkoituksin.

Kauden 1997–99 ohjelman täysimääräinen hyödyntäminen tavoitteena

Kauden 1997–99 ohjelman varat tulee sitoa hankkeiden rahoitukseen kuluvan vuoden loppuun mennessä. Tämän varmistamiseksi seurantakomitea käsittelee kokouksessaan jälleen eräiden alueiden rahoitussuunnitelmien muutoksia, jotta rahoitussuunnitelmat paremmin vastaisivat rahoitusta hakeneiden hankkeiden tarvetta. Käsittelyssä on myös

menettelytapaehdotus, jolla pyritään turvaamaan varojen joustava siirtomahdollisuus loppuvuoden aikana tarvittaessa myös tavoite 2 -alueiden välillä. Tarkoitus on tietyin edellytyksin osoittaa loppukaudesta rahoitusta niille alueille, joilla on hyviä ja toteutusvarmoja hankkeita, silloin jos varoja toisaalla uhkaa jäädä käyttämättä. Menettelytavasta tehdään mahdollisimman avoin ja selkeä ja päätöksistä keskustellaan etukäteen sekä alueiden että kansallisesta rahoituksesta vastaavien viranomaisien kanssa.

Suuriin alueiden välisiin rahoitus-siirtoihin ei näytä olevan tarvetta. Maaliskuun lopun tilannetta kuvaavan selvityksen mukaan ohjelman varoista yli 80 % on jo joko rahoituspäätöksin sidottu tai varattu yhteistyöryhmissä toteutettaviksi puolelletuihin hankkeisiin. Toteutustilanne vaihtelee alueittain 70–90 prosentin välillä ja on siis varsin hyvä. Loppukauden aikana onkin kyse lähinnä rahoituksen 'täsmämuutoksista'.

Tarja Arajärvi

Tavoite 5b -ohjelmassa pyritään rahoituksen joustavampaan suuntaamiseen

Tavoitteena ohjelmavarojen täysimääräinen hyödyntäminen

Maaseutualueiden kehittämiseen painottuvan tavoite 5b -ohjelman seuraava seurantakomitean kokous pidetään alustavan aikataulun mukaan kesäkuun 10.–11. Huittisissa Satakunnassa. Kokouksen päähuomio keskittyy ohjelmakauden päättämiseen ja keinoihin, joilla varmistetaan ohjelmavarojen täysimääräinen hyödyntäminen. Ohjelman EU-varoista on tällä hetkellä sidottu noin 80 %. Loput 20 % tulee sitoa hankkeisiin tämän vuoden loppuun mennessä, jotta ohjelman EU-varat (yli 1,1 miljardia markkaa) saadaan kokonaisuudessaan käytetyiksi.

Ohjelman toteutustilanne on keskimäärin tyydyttävä, mutta maakuntien kesken on vielä suuria eroja ohjelmavarojen sitomisasteessa. Tämän vuoksi tavoite 5b -sihteeristö valmistelee seurantakomitealle esityksen,

jonka mukaan maakuntakohtaisten rahoituskehysten tarkasta noudattamisesta voidaan luopua loppuvuonna. Asiasta on jo käyty maakuntien kanssa neuvonpito, jossa alueellisista kehyksistä luopuminen todettiin välttämättömäksi ohjelmakauden tässä vaiheessa.

Käytännössä alueellisista kehyksistä luopuminen tarkoittaa sitä, että ministeriöt voivat ohjata rahoitusta niihin maakuntiin, joissa rahoituksen kysyntä on suurin eli käynnistysvaiheessa olevia hankkeita on enemmän kuin ohjelmakehys antaa myöten. Joissakin maakunnissa alueelliset rahoituskehukset kaudelle 1995–1999 ylittyisivät. Toisissa maakunnissa puolestaan alkuperäinen väestömäärän perusteella laskettu tavoitteellinen rahoituskehys vuosille 1995–1999 ei toteutuisi.

Muutos hyödyntää periaatteessa niitä maakuntia, jotka ovat olleet "nopeimpia" ohjelman toteuttamisessa. Yhtä mieltä ollaan kuitenkin siitä, että

ohjelmavaroja ei voida pitää käyttämättöminä minkään maakunnan kehityksessä ohjelmakauden loppuun asti, jos ne voidaan käyttää jossain muualla. Ohjelman seurantatietoja seurataan tarkasti, jotta havaitaan ajoissa, missä maakunnissa alueellisen rahoituskehysten mukaisia ohjelmavaroja uhkaa jäädä käyttämättä eli joissa ohjelman toteutusaika loppuu kesken.

Seurantakomiteassa päätetään myös ohjelman päättämiseen ja uusien ohjelmien valmisteluun tarkoitettujen teknisten tuen jaosta. Loppuvuosi tulee olemaan kaikin puolin hyvin haasteellista ja rankkaakin loppujen ohjelmavarojen sitomiseksi hankkeisiin, seurantatietojen saattamiseksi oikeiksi ja ajan tasalle sekä valmistautumiseksi myös uuteen ohjelmakauteen.

Pasi Rantahalvari

Yhteisöaloitteet ja pilotit

URBANista neljäs yhteisöaloite

Puheenjohtajavaltio Saksa on neuvotellut Euroopan parlamentin kanssa ehdoista, joilla istuva parlamentti olisi valmis hyväksymään EU:n rakennerahastouudistuksen toukokuun alussa. Neljänneksi yhteisöaloitteeksi on nousemassa vaikeuksissa olevien kaupunkialueiden uudistamiseen tähtäävä "URBAN"-aloite, jota erityisesti parlamentti on ajanut. Jäsenvaltiot päättivät virallisesti neuvoston kokouksessa 22.4. ottaa uuden URBANin neljänneksi yhteisöaloitteeksi jo aiemmin sovitujen kolmen yhteisöaloitteen lisäksi. Samanaikaisesti neuvosto hyväksyi viimeiset yleisasetuksen avoimna olevat kohdat sekä tietyt parlamentin toivomat täsmennykset ESR- ja EAKR-asetuksiin. Pallo on nyt parlamentilla...

Nykyisellä rakennerahasto-ohjelmakaudella toteutettavalle URBAN-yhteisöaloitteelle tulee siis jatkoa. Komissio on valmistelemassa URBAN-aloitteesta ohjelmien valmistelua ohjaavaa suuntaviiva-asiakirjaa, jossa erityistä huomiota halutaan kiinnitettävän myös pienten

ja keskisuurten, vaikeuksissa olevien kaupunkien olosuhteisiin.

Uusi aloite ei muuta tavoite 2 -ohjelman sisältämää URBAN-tyyppistä "kriisirahoitusta". EU-tasolla 2 % tavoite 2 -alueiden väestöstä tulisi määräytyä kaupunkipoliittisten kriteereiden perusteella. Myös muissa tavoite 1 ja 3 -ohjelmissa on em. tyyppisen toiminnan rahoitus mahdollista ml. nykyisten URBAN-ohjelmien sisältämä toiminnan jatkorahoitus ja -kehittäminen.

Uusi URBAN rahoitetaan EAKR:n kautta, mutta uuden aloitteen toimialue säilynee ennallaan, eli kattaa sekä EAKR:n ja ESR:n toimenpiteet uuden "mono-fund" menettelyn mukaisesti. Uuden aloitteen rahoituskehys on 682,5 miljoonaa euroa, mikä vastaa 0,35 % kaikista rakennerahastovaroista. Uusi aloite rahoitetaan komission varoista siten, että innovatiivisiin toimiin ja tekniseen apuun varattua 1 %:n osuutta on esitetty laskettavaksi 0,65 %:iin. Rahastojen maksusitoumusmäärärahoista yhteisöaloitteisiin varattua osuutta on kasvatettu nyt 5,35 %:iin

aiemmin sovitun 5 %:n sijaan. Vähintään 2,5 %:ia maksusitoumusmäärärahoista on esitetty kohdennettavaksi INTERREG- tyyppiseen toimintaan; esitys on Suomen kannan mukainen. Esitys ei myöskään vaaranna kahden muun yhteisöaloitteen, EQUALin ja LEADERin jo sovitun rahoitusta, sillä URBAN-aloitteen rahoitus jää 0,35 % tasolle.

Uuden URBAN-aloitteen rahoituksen maakohtaisesta jakautumasta ei ole vielä tietoa. Mikäli Suomi saisi EU-tason 682 miljoonan euron rahoitusosuudesta 1 %, vastaisi se n. 7 miljoonaa euroa kaudella 2000–2006.

Uuden aloitteen tarkka kuvaus asetustalonnoksessa on englanniksi:

economic and social regeneration of cities and urban neighbourhoods in crisis with a view to promoting a sustainable urban development ("URBAN")

Mårten Johansson

Itämeren INTERREG II C -ohjelman viimeinen hakukierros käynnissä

Ohjauskomitean viides kokous pidettiin 15.3.1999 Gdanskissa. Kokouksen puheenjohtajuus siirtyi Suomelle ja puheenjohtajana toimi **Risto Kärkkäinen** ympäristöministeriöstä. Suomesta osallistuivat lisäksi **Harry Ekestam** ja **Antti Uusi-Hakala** sisäasiainministeriöstä ja **Martti Ahokas** Keski-Suomen liitosta. Kokouksen keskeisenä asiana oli päättää kolmannen (ja viimeisen) hakukierroksen aikataulusta ja mahdollisista erityisehdoista. Tästä saatiinkin sovitun (ks. jäljempänä). Lisäksi saatiin tietoa edellisen kierroksen ehdollisesti hyväksytyjen hankkeiden lopullisesta hyväksymisestä, PHARE/TACIS -hakemusten tilanteesta jne. Sihteeristön esittelyn perusteella keskusteltiin hankkeiden arviointimenettelystä, teknisen avun budjetista sekä maksutus- ja tarkastusmenettelyistä ja sovitettiin niitä koskevista jatkovalmistelusta työryhmissä. Toettiin että ao. jäsenmaat ovat toimittaneet komissiolle kansallisten

neuvoa-antavien työryhmien puheenjohtajien allekirjoittaman yhteisen julkilausuman ohjelman jatkamisesta tulevalla INTERREG-kaudella. Seuraava kokous, jossa päätetään kolmannen hakukierroksen hankkeista, pidetään 2.–3.9.1999 Uumassa.

Gdanskin kokouksen päätösten mukaisesti sihteeristö on valmistellut erityisen lisäohjeen kolmatta hakukierrosta varten. Ohje löytyy muun hakemusaineiston ohella ohjelman kotisivulta:

<http://www.spatial.baltic.net>.

Kolmannen hakukierroksen deadline on 1.6.1999, jolloin hakemusten tulee olla ohjelman sihteeristössä Rostockissa. Saatujen hakemusten arviointi valmistuu heinäkuun puolivälissä, jolloin aineisto toimitetaan ohjauskomitean jäsenille 2.–3.9.1999 pidettävää päätöskokousta varten. Kolmannen kierroksen lisäohjeissa esitetään eräitä tietoja ja suosituksia koskien mm. jäljellä ole-

vaa rahoitusta (myös toimenpidekokonaisuuksien ja tavoitealueiden 1 ja 6 osalta), projektikumppaneita ja leadpartnereita sekä kolmansien maiden rahoitustilannetta. Näihin kannatta tutustua.

Gdanskin kokouksessa perustettu työryhmä pääsi 19.4.1999 sopimukseen teknisen avun budjetin sisällöstä ja rahoittamisesta. Yhteisen sihteeristön menojen lisäksi teknisen avun budjetista rahoitetaan tiedotustoimenpiteitä, toimenpidekokonaisuuskohtaisia "laatufoorumeita" (vuoden 2000 alkupuolella), asian tuntija-apua (mm. hankkeiden arviointia varten), seurantaa tukevia workshoppeja (syksyllä 1999) ja väliarviointia.

Kolmannen hakukierroksen arviointi-tiimiin tulee osallistumaan **Petri Haapalainen** sisäasiainministeriöstä, erityisesti rahoitustalukoiden tarkastelun osalta.

Harry Ekestam

Pohjoisen Periferian Artikla 10 -ohjelman toteuttamistilanne

Ohjelman kolmas hakukierros päättyi 23.12.1998. Hakemuksia jätettiin yhteensä 13. Kaksi hakijaa veti hakemuksensa takaisin, joten käsiteltäväksi jäi 11 hanketta. Suomen kansallinen neuvoo-antava ryhmä (NRAG) käsittelee hakemuksia 5.2.1999.

Ohjelman seuranta- ja hallintokomitea käsittelee hankkeita kokouksessaan Östersundissa 22.–23.2.1999. Puheenjohtajana toimii **Harry Ekestam**, joka myös oli ainoa Suomen edustaja lentolakosta johtuen. Arvioiduista yhdestätoista hankkeesta hyväksyttiin viisi hanketta, hylättiin yksi ja viiden osalta kehoitettiin hakijoita jättämään uusi hakemus. Hyväksytyistä hankkeista yksi hyväksyttiin suoraan ja neljä ehdollisesti. Kahdessa päähakijaa oli Suomesta, kahdessa Ruotsista ja yhdessä Norjasta. Kolmessa hankkeessa oli kumppaneita kaikista maista ja kahdessa kolmesta maasta. Tietoa hyväksytyistä hankkeista löytyy ohjelman kotisivulta:

[www.scotnordic.com/
northernperiphery.](http://www.scotnordic.com/northernperiphery)

Östersundin kokoukseen osallistui myös **Rudolf Niessler** DG XVI:stä. Niesslerin johtama yksikkö vastaa

Pohjoinen periferia -ohjelmasta komissiossa. Niessler informoi ESDP-prosessista ja INTERREG III -valmistelusta. Hänen kanssaan keskusteltiin myös Pohjoisen periferian -ohjelman jatkamismahdollisuuksista. Niesslerin mukaan komissio ei näe estettä ohjelman jatkamiselle INTERREG III -yhteisöaloitteen puitteissa, asia on kiinni ao. jäsenmaiden näkemyksistä.

Kokouksessa päätettiin rahoittaa ohjelma-alueen yhteistyöedellytyksiä ja mahdollisuuksia tarkastelevaa visiohanketta (Northern Potential) ja pyytää sitä varten tarjouksia eräiltä tutkimuslaitoksilta/asiantuntijoilta. Tarjoukset pyydettiin 9.4.1999 mennessä. Tarjouksia saatiin kaksi kappaletta, joissa molemmissa oli monikansallinen konsortio. Videokokouksessaan 21.4.1999 jäsenmaiden edustajista koostuva tukiryhmä päätti valita konsortion jota vetää Nordregio (vastaavana **Merja Kokkonen**) ja johon lisäksi kuuluvat EPRC Skotlannista sekä Barlindhaug ja Näringsstret i Vestfold Norjasta. Projektin käynnistyminen toukokuussa päättyi vuoden lopussa.

Neljäs hakukierros päättyi 19.3.1999. Siihen saatiin 14 hake-

musta. Hakemuksista päätetään PMC:n kokouksessa Tromssassa 10.–11.5.1999.

Viides hakukierros päättyi 16.7.1999 ja kuudes (viimeinen) aikaisin syksyllä (ei vielä tarkkaa päivämäärää).

Ohjelmaa koskevaa tiedotusaineistoa sekä hakulomakkeet ja täyttöohjeet ym. löytyvät ohjelman kotisivulta:

[www.scotnordic.com/
northernperiphery.](http://www.scotnordic.com/northernperiphery)

Ohjelmätietoa/esitteitä saa myös ohjelman pääsihteeristöstä Oulusta

(**Mika Rantakokko**;

puh.: (08) 321 4080;

sähköposti:

mika.rantakokko@ppl.reg.fi;

fax: (08) 321 4055)

ja Suomen neuvoo-antavan työryhmän sihteeristöstä Lapin liitosta

(**Jouko Jama**;

puh.: (016) 330 1231;

sähköposti:

jouko.jama@lapponia.reg.fi;

fax: (016) 346 658).

Harry Ekestam

INTERREG II Karjala – loppukiri ratkaisee toteutumisasteen

Uusi yhteistyömalli Euregio Karelia

Kolmen maakunnan – Kainuu, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Pohjanmaa – itäyhteistyö on hitsautunut muutamana vuoden aikana, jolloin ohjelmaa on toteutettu, saumattomaksi kokonaisuudeksi kaikkien maakuntien parhaaksi. Hankkeita on hyväksytty tasapuolisesti kaikista kolmesta maakunnasta ja terve kilpailu hankkeiden saamiseksi kotimaakuntaan on synnyttänyt myönteisen yhteishengen ohjelman toteuttamiseksi. Yhteistyö Karjalan tasavallan suuntaan on ollut enemmänkin kuin hyvää ja niinpä ohjelmatyön kautta on syntynyt idea Karelia Euregios-ta, minkä avulla yhteistyötä itärajan yli tullaan helpottamaan monin eri tavoin. Tulevaisuus tulee sitten näyttämään, mitä muotoja tämä yhteis-

työ tulee tarjoamaan. Mutta selvää on, että odotukset Karjala Euregio luomiin mahdollisuuksiin ovat suuret niin maakunnissa kuin Karjalan tasavallassakin.

Karelia Euregio -idean syntymisen taustalla on ollut tietynasteinen tyytymättömyys TACIS-hankkeiden toteutumiseen, huono koordinaatio INTERREG-hankkeiden kanssa ja muutoinkin TACIS-hankkeiden toteuttamisen vaikeus, byrokraattisuus ja siitä johtuva asioiden käsittelyn hitaus. Maakunnissa samoin kuin Karjalan tasavallassa on oltu tyytymättömiä jo päätettyjen projektien toteuttamisen viivästymiseen ja monien hankkeiden kohdalla uhkana on niiden putoaminen kokonaan pois toteuttamislisätoista. Lisäksi niin maakunnissa kuin Karjalan tasavallassa ollaan tyytymättömiä TACIS-hankkeiden valintasysteemiin. Pää-

täntävaltaa haluttaisiin lähemmäksi edunsaajia.

Tämä ongelma on erikoisen koskettava Suomen ja Karjalan tasavallan rajalla. Karjalan tasavalta on unohtettu alue Venäjän alueellisessa kehittämissäpolitiikassa, ja siitä johtuen elintasoero Suomen ja Venäjän välillä on suuri. Elintasoerojen pienentämiseksi Euroopan unionin tuki Karjalan tasavallalle olisi erityisen tärkeä, mutta INTERREG-rahaa ei voida siirtää Karjalan maaperälle, vaan EU-tuki on löydettävä muista rahoituslähteistä. TACIS-varojen kohdentaminen Karjalan tasavallalle ja siellä oikeisiin kohteisiin edistäisi jatkossa suuresti maittemme välistä yhteistyötä.

Karjalan INTERREG-ohjelma toteutuessaan tuo kolmeen maakuntaan noin 180 miljoonaa markkaa. Tästä Euroopan unionin osuus on 80 miljoonaa markkaa ja kansallinen julkinen osuus saman verran. Loput 20 miljoonaa markkaa koostuu lähinnä yritysten omarahoitusosuuksista.

Tällä hetkellä, kun toteuttamisen viimeinen vuosi on jo lähestymässä puoliväliä, on hyväksytyt rahoitetta-

vaksi yhteensä 154 hanketta. Ohjelman rahoituskehiksestä on sidottu/varattu 23.3.1999 kokouksen jälkeen seuraavasti:

EU-rahoitus	66,21 milj. mk
kansallinen rahoitus	72,70 milj. mk
yksityinen rahoitus	29,74 milj. mk
Yhteensä	169,65 milj. mk

Tämä merkitsee sitä, että ohjelman EU-rahoituskehiksestä on nyt sidottu yhteensä n. 84 %. Yleisesti ottaen rahaa vielä on jäljellä lähinnä yritystoiminnan kehittämiseen ja eri-

koisesti maaseutuhankkeisiin.

Nyt jäljellä olevan puolen vuoden aikana syntyvät ja ohjelmaan hyväksytyiksi tulevat hankkeet ratkaisevat, miten hyvin ohjelma kokonaisuudessaan tulee toteutumaan. Puhti ei ole toteuttajilta vielä loppunut, joten tuloksia uskotaan syntyvän vielä runsaasti vuoden loppuun tultaessa.

Osmo Kettunen
INTERREG II Karjala -ohjelman
pääsihteeri
Pohjois-Pohjanmaan liitto

Euregio Karelia Pohjoisessa ulottuvuudessa.

Muuta

FIMOS-seurantajärjestelmän tietopalvelu tehostuu

FIMOS-seurantajärjestelmän tietopalvelun tavoitteena on tuottaa internetin välityksellä oleellinen tieto tavoiteohjelmien 2, 5b ja 6 sekä INTERREG-yhteisöaloitteiden (Karjala, Kaakkois-Suomi ja Etelä-Suomen rannikkoseutu) tilanteesta. FIMOSin tietopalvelu jakautuu julkiseen osaan ja käyttäjäosaan.

Julkinen tietopalvelu on kenen tahansa katsottavissa ja sinne pääsee aluekehitysosaston kotisivulta (www.intermin.fi/suom/alue). Sieltä on mahdollista poimia eri kriteereillä hankelistaus ja hankekuvaus FIMOS-tietokannan hankkeista. Yhteenvetotaulukoista löytyy tietoa eri ohjelmien rahoitustilanteesta (päätökset, maksatukset) ja tuloksista (perusindikaattorit).

Käyttäjätietopalvelu vaatii tunnuksen ja salasanan, joka on jaettu FIMOSin käyttäjille (viranomaiset).

Tämä osa sisältää julkisen tietopalvelun raporttien lisäksi vaihtoehtoisia raporttiversioita FIMOS-tietokannan hankkeista html-muodossa, excel-taulukkoina sekä Powerplay-kuutioina. Käyttäjä voi hakea rahoitus- ja tulostietoja hankkeittain työasemansa excel-ohjelmistoon jatkokesittelyä varten. Tietoja voi analysoida viranomaisittain ja maakunnittain Powerplay-ohjelmiston avulla. Mukana on mm. kehysvertailu, jossa toteutunutta rahoitusta voi verrata ohjelmien kehystietoihin. Lähinnä maakuntien liittojen käyttöön on valmisteltu mallia, jossa liitot voivat halutessaan poimia oman alueensa FIMOS-tiedot itselleen Access-tietokannaksi. Tämä antaa liitoille mahdollisuuden seurata eri viranomaisten hankkeita ja monipuolistaa omaa tietopalveluaan.

Myös muuta ohjelma-alueisiin liit-

tyvää informaatiota ollaan lisäämässä. Aluekehitysosaston kotisivulle tulee uusi osa **'Tilastotietoa alueellisesta kehityksestä'**, jossa tarkastellaan työttömyyden, muuttoliikkeen ja työpaikkojen määrän kehitystä maakunnittain ja ohjelma-alueittain vuosina 1995–1999.

FIMOS-seurantajärjestelmän tietosisältö täydentyy touko–kesäkuun aikana työministeriön ESR-rekisterin hankeaineistolla, maa- ja metsätalousministeriön EMOTR- ja KOR-rekisterien hankeaineistolla, KTM:n ja Tekesin yritystukiaineistolla sekä opetusministeriön EAKR-hanketiedoilla. Tietosisällön kattavuus on edellytys toimivan tietopalvelun rakentamiselle ja erityisesti rahoitustietojen nopealle ja tehokkaalle seurannalle.

Ilkka Mella

SPP-Twinningit etenevät

Toukokuussa 1998 käynnistyneen ensimmäisen Twinning-kierroksen ja loppuvuodesta 1998 käynnistyneen toisen Twinning-kierroksen aikana Suomi teki eri ministeriöiden yhteistyönä tarjoukset rakennerahastotoiminnan kehittämisestä (SPP, Special Preparatory Programme) Puolaan, Viroon, Latviaan, Liettuaan, Tsekin Tasavaltaan ja Unkariin. Myönteinen vastaus on tullut Puolasta, Virosta, Latviasta, Liettuasta ja Unkarista. Kyseisten maiden SPP-hankkeissa Suomi on mukana joko hankevastuullisena tai jonkun muun EU:n jäsenmaan kumppanina.

Puolassa Suomi on osa konsortiota, jonka muut osapuolet ovat Iso-Britannia (team leader), Ranska, Saksa, Tanska ja Irlanti. Suomi osallistuu kansallisen liikennestrategian kehittämiseen (ISPAn liikenneosuus). Twinning-sopimuksen laatiminen on jo pitkällä, toteutusvaiheeseen hankkeissa päästään jo aivan lähiaikoina.

Myös Virossa Suomi on osa konsortiota, jonka muut osapuolet ovat Irlanti (team leader), Ranska ja Sak-

sa. Suomi on saanut toteuttaakseen ISPA-osuuden kokonaisuudessaan, eli Suomi avustaa sekä liikenne- että ympäristöohjelmien teknisessä valmistelussa. Viron Twinning-sopimuksen laatiminen on kuitenkin vasta alkuvaiheessa.

Latviassa Suomi toteuttaa kaksi SPP-hanketta: avustaminen kansallisen kehittämissuunnitelman (NDP, National Development Plan) valmistelussa ja Latgalen kaupunkialueiden kehittämissuunnitelman luomisessa (URBAN Development Pilot Project). Kyseiset SPP-hankkeet Suomi toteuttaa yksin. Twinning-sopimuksen laatiminen on vasta alussa ja tavoitteena on päästä toteutusvaiheeseen syyskuussa.

Liettuan SPP on jaettu Suomen ja Saksan kesken, mutta Suomi toimii hankevastuullisena (team leader). Suomen vastuulla on mm. avustaminen kansallisen kehittämissuunnitelman (NDP) valmistelussa, lainsäädännön ja hallintorakenteiden mukauttamisessa (legal framework) sekä taloushallinnon ja seurannan/valvonnan kehittämisessä (sound financial management). Kuten Lat-

vian tapauksessakin, sopimusneuvottelut ovat vasta lähteneet käyntiin ja toteutuksen uskotaan alkavan syksyllä. Suomen rooli on korostunut Latvian ja Liettuan projekteissa. Päävastuullisen hanketoteuttajan tehtävänä on hallita kokonaisprosessi ja raportoida etenemisestä Euroopan komissiolle.

Unkarissa Suomi on osa laajaa konsortiota, jonka muut osapuolet ovat Ranska (team leader), Irlanti, Espanja, Iso-Britannia, Alankomaat, Itävalta ja Portugali. Suomen vastuulla on avustaminen kansallisen kehittämissuunnitelman (NDP) valmistelussa (osio jaettu Suomen ja Ranskan kesken) sekä talouteen ja budjetointiin liittyvien toimenpiteiden kehittäminen. Unkarin kohdalla sopimusneuvottelut eivät vielä ole alkaneet.

PHAREn Twinning-prosessin ollessa alkuvaiheessaan ovat toimintamallit vielä osin jäsentymättä. Komission osalta toimintaa kehitetään jatkuvasti. Uudet toimintaohjeet jul-

Kaupungeille oma avaintoiminto EU:n viidenteen puiteohjelmaan

Eurooppalaiset kaupungit ja niiden kulttuuriperintö ovat sosiaalisen, kulttuurillisen ja taloudellisen elämän ympäristöjä 80 %:lle Euroopan asukkaista. Vaikka kaupungit Euroopan eri osissa poikkeavatkin toisistaan kulttuuritaustaltaan, ympäristöolosuhteiltaan, taloudelliselta ja sosiaaliselta rakenteeltaan sekä väestömäärältään, ne kohtaavat yhteisiä haasteita ilmanlaatuun, meluun, liikenneolosuhteisiin, jätteisiin, taloudelliseen kilpailuun, työllisyyteen ja turvallisuuteen liittyen. Euroopan unionin 5. puiteohjelmaan on sisällytetty avaintoiminto 'Huomisen kaupunki ja kulttuuriperintö' (City of Tomorrow and Cultural Heritage), jossa eurooppalainen kaupunki ja sille omaleimainen kulttuuriperintö

kaistaan kuukauden kuluessa. Useat Twinning-hankkeet ovat käynnistymässä samaan aikaan ensi syksynä eri maissa ja vasta hankkeiden käynnistyessä alkavat toimintamallit muotoutua ja käytännöt vakiintua. Alkuvaiheessa tämä asettaa haasteita projektien hallinnoinnille. Twinning-toiminta on kuitenkin tasapuolisesti yhtä uutta kaikille osapuolille, joten alkukankeudet ovat kaikkien ennakoitavissa.

Twinning-toiminta jatkuu myös tulevaisuudessa, sillä edellä mainitut hankkeet ovat vasta esivaiheita kyseisten maiden kehittämisprosessissa. Suomalaiset ovat valmistautuneet osallistumaan myös seuraaville tarjouskierroksille.

Sisäasiainministeriössä Twinningin SPP-hankkeista on koordinaatiovastuu aluekehitysjohtaja

Antti Uusi-Hakalalla

(puh. (09) 160 4501,

e-mail:

antti.uusi-hakala@sm.intermin.fi).

Twinning-hankkeiden hallinnoijana aloitti maaliskuussa projektitutkija

Taavi Erkkola

(puh. (09) 160 4533,

e-mail:

taavi.erkkola@sm.intermin.fi).

Taavi Erkkola

ja

Petri Haapalainen

on haluttu tutkimuksen erityiseksi kohteeksi.

Avaintoiminto kuuluu puiteohjelman neljänteen teema-alueeseen, jonka yleisotsikkona on 'Energia, ympäristö ja kestävä kehitys'. Koko puiteohjelman rakentamisen yleisenä periaatteena on ollut painottaa pikemminkin 'yhteiskuntavetoista' kuin 'tieteen synnyttämää' tutkimusta. Tämä korostaa yhteiskuntapolittisia lähtökohtia ja teema-alueen otosikon mukaisesti avaintoimintojen tulisi palvella tätä päämäärää. Tämä näkyy myös 'Huomisen kaupungin ja kulttuuriperinnön' avaintoiminnossa, jonka työohjelman teksti painottuu kaupunkielämän laadun ylläpitämisen ja parantamisen teknisiin ratkaisuihin. Avaintoiminto pyrkiikin yhdistämään sosio-ekonomisia, ympäristöllisiä ja teknologisia lähestymistapoja ja näiden kautta sellaisia menetelmiä, joiden avulla voidaan parantaa kaupunkien kehityksen ennustamista, tarkkailemista ja arviointia sekä parhaiden käytäntöjen vakiinnuttamista. Samalla halutaan painottaa sellaisia lähestymistapoja, jotka edesauttavat kaupunkilaisten osallisuutta kaupungin päätöksentekoprosessissa ja parantavat kaupunkipalvelujen saavutettavuutta kaikissa väestöryhmissä.

Huomisen kaupungin ja kulttuuriperinnön avaintoiminto on jaettu neljään erilaiseen, mutta toisiinsa integroituvaan alateemaan. Ensimmäinen näistä käsittelee kestävää kaupunkisuunnittelua ja rationaalista resurssien hallintaa. Alateema pyrkii tutkimukseen, joka tarjoaisi päätöksenteolle välineitä kestävä kaupunkikehityksen tukemiseen. Tällaiselta tutkimukselta puiteohjelma odottaa mm. elämisen laatua edistävää kaupunkien taloudellista kehitystä sekä poliittista toimintaa ja instrumentteja, jotka osoittavat parhaita käytäntöjä kestäväälle kaupunkihalinnalle sisältäen mm. kestävä jätteen käsittelyn ja uusikäytön. Tältä pohjalta ensimmäisen alateeman tutkimukselliset, teknologiset ja kehitykselliset prioriteetit on edelleen jaettu alaryhmiin, joita ovat päätöksenteon ja kaupunkihallinnon parantaminen (sisältäen mm. asukkaiden osallistuvuuden), kaupunkielämän laadun parantaminen (painottuen erityisesti ympäristönäkökulmaan), jätteen vähentäminen ja kierrätyksen hallinta (liittyen mm. ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten minimointiin) sekä taloudelliseen kehitykseen, kilpailukykyyn ja työllisyyteen, missä on nähtävissä uuden tekno-

logian ja kaupungin kohtaamista (kuten telematiikka, informaation kulku, GIS ja kaupunkisuunnittelu sekä interaktiiviset järjestelmät).

Avaintoiminnon toisessa alateemassa tutkimuksen kohteeksi on asetettu eurooppalaisen kulttuuriperinnön suojelu, säilyttäminen ja lisääminen. Kulttuuriperintöä käsittelevä teema on tuotu avaintoimintoon myöhemässä vaiheessa, mikä näkyy sekä avaintoiminnon nimesessä että omana teema-alueenaan. Ohjelman suunnittelijat ovat kuitenkin korostaneet integraatiota, jossa näkyisi kulttuuriperinnön rationaalisuus ja yhteys kaupunkielämään ja kaupunkien suunnitteluun. Tässä mielessä kulttuuriperinnölle annetaan varsin laaja käsitteellinen kehys, joka ulottuu museoiden esineistöstä kokonaisuun kaupunkiympäristöihin. Tutkimukselta ohjelma odottaa mm. välineitä paremmin ennustaa ja ehkäistä kulttuuriperintöä uhkaavia ympäristövaikutuksia sekä sen kestävä suojelua, säilyttämistä ja hoitoa vaativia toimenpiteitä, jotka samalla yhdistyvät kulttuuriperinnön vaihtoon, saavutettavuuteen ja itse kaupunkiin. Prioriteetteja edustavat alaryhmät jakautuvat kulttuuriperintöön kohdistuvien vahinkojen arvioinnin parantamiseen (kuten kaupunkien sisä- ja ulkoilman laatu), innovatiivisten konservointistrategioiden kehittämiseen (liittyen mm. historiallisten rakennusten restaurointiin ja ympäristövaikutusten arviointiin) sekä sellaisiin hankkeisiin, jotka edistävät kulttuuriperinnön integroitumista kaupunkiyhteyteen ja hallitsevat näin mahdollisia uhkakiteijöitä (liikenne, turismi, vandalismi jne.).

Avaintoiminnon kolmas alateema kytkeytyy laajemmin rakennettuun kaupunkiympäristöön. Sen tutkimuksellinen tavoite on kehittää ja esittää teknologioita turvallisuudelle, taloudelliselle, tehokkaalle ja kestäväle rakennetun ympäristön säilyttämiselle, rakentamiselle, uudistamiselle ja purkamiselle liittyen erityisesti laajoihin rakennusryhmiin. Alateeman yleisessä tavoitteessa näkyy vahva tekninen painotus, kuten kustannustehokkaan rakentamisprosessin toteuttaminen, resurssien optimoitu käyttö, saasteiden tuottamisen vähentäminen sekä parantaa rakennetun ympäristön miellyttävyyttä, turvallisuutta ja saavutettavuutta. Alateemalla on vain yksi prioriteetti,

joka on kaupunkikeskustojen ja asuinalueiden elvyttäminen. Ohjelma esittää tälle prioriteetille tavoitteita, jotka liittyvät energiankulutuksen vähentämiseen, vedenkäyttöön, rakennusaineiden käyttöön, jätteen kierrättämiseen ja jopa rakennustyömaiden turvallisuuteen. Nämä varsin kvantifioitavat tavoitteet halutaan kuitenkin yhdistää enemmän laadullisiin tekijöihin, kuten sosiaaliseen koheesioon ja kaikkinaiseen kaupunkielämään.

Neljäs ja viimeinen alateema pyrkii vertailevan arvioinnin ja kustannustehokkaiden toteuttamisstrategioiden tuottamiseen kaupunkiympäristöjen kestäville liikennejärjestelmille. Jos ajattelee energian, ympäristön ja kestävä kehityksen lähtökohtaa, ei ole ihme, että liikenne ja liikkumisen kysymykset muodostavat avaintoiminnossa oman teemaryhmänsä. Teemaa lähestytään varsin perinteisesti painottamalla yksityisautoilun vähentämistä ja julkisen liikenteen kasvavaa käyttöä. Samalla kysytään kaupunkiliikenteen uusien teknologioiden mahdollisuutta parantaa liikkuvuutta, saavutettavuutta ja elämän laatua. Alateema

jakautuu kahteen prioriteettiin, joista toinen etsii strategisia lähestymistapoja ja metodeja kestäväälle kaupunkiliikenteelle (mm. tuottaa indikaattoreita, skenaarioita ja malleja kaupungin maankäytön ja liikennejärjestelmien vuorovaikutuksen optimoinnille sekä arvioida kaupungin infrastruktuuria erityisesti ei-motorisoidun liikummismuotojen kannalta). Toinen prioriteetti pyrkii vertailevaan arviointiin uusien liikenneteknologioiden ja siihen suhteessa olevan infrastruktuurin välillä painottaen erityisesti käyttäjäystävällisiä liikenneteknisiä ratkaisuja.

Vaikka 'Huomisen kaupunki ja kulttuuriperintö' onkin nimensä mukaisesti kaupunkitutkimukselle osoitettu avaintoiminto, on syytä muistaa koko puiteohjelmassa olevan mukana useita avaintoimintoja, joissa problematisoinnin kohteena voi olla kaupunki. Tutkimushankkeita synnytetään yhtenä strategia- ja avaintoimintoja ja osoittaa oman tutkimushankkeensa palvelevan laajemmin 5. puiteohjelmaa. Tärkeää on myös pyrkiä monitieteisiin hankkeisiin, joissa tutkijaryhmät edustavat riittävällä tavalla Euroopan unionin jäsenvaltioita. Tutkimuskohteiksi valittujen spesifien

kaupunkien olisi hyvä vertailevassa tutkimuksessa tuoda esille eri kulttuuriyhteyksistä syntyviä yhteisiä strategioita. Suomalaisessa kaupunkitutkimuksessa on epäilemättä liikkeellä useita hankkeita, jotka voivat sopivien partnerien löytyessä olla mukana puiteohjelman haussa. Esimerkiksi Tampereen kaupunkitutkimusfoorumissa, jossa esiintyi sekä Kaupunkitutkimusohjelman että Kaupunkiohjelmien hankkeita, tällaisia yhteisiä projekteja voisivat erityisesti synnyttää päätöksentekoon ja rakennetun ympäristön parantamiseen liittyvät ongelmat. Ja on muistettava, että 5. puiteohjelman toinen hakukierros päättyy kuluvan vuoden lopulla ja siihen tulee auki huomattavasti enemmän alateemojen prioriteetteja kuin kesäkuussa päättyvässä haussa.

Hakuohjeita ja yleisempää informaatiota saa mm. internet-osoitteista:

<http://europa.eu.int/eur-lex/fi/oj/>
ja
<http://cordis.lu/>

*Kaupunkimaantieteen professori
Harri Andersson
Turun yliopisto
barri.andersson@utu.fi*

Kaupunkien kehittäminen maakuntien ohjelmatyössä

Hallituksen kaupunkipoliittisia linjauksia

Monessa yhteydessä on – aivan oikein – korostettu kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta. Edellinen hallitus aloitti aktiivisen kaupunkipolitiikan luomisen ja nosti sen maaseutupolitiikan rinnalle. Kaupunkiseutujen roolin nähtiin avoimessa taloudessa vahvistuvan kaikkien alueiden kehityksen vetureina. Niinpä hallitus korosti tavoiteohjelmapäätöksessään (18.12.1997) kaupunki- ja maaseutupoliittisten toimenpiteiden yhteensovitusta erityisesti pienten ja keskisuuren keskustan kehittämiseksi ja kaupunkien ja maaseudun hedelmällisen vuorovaikutuksen aikaansaamiseksi.

Kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutus on vain yksi osa uudistuvaa aluepolitiikkaa. Niinpä hallitus linjasi samaisessa päätöksessä kaupunkipolitiikan tavoitteeksi kaupunkiyhdyskuntien hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistämisen sekä vahvo-

jen kansainvälisesti kilpailukykyisten kaupunkiseutujen verkoston luomisen. Kaupunkiseutujen verkoston kehittäminen puolestaan nähdään todelliseksi mahdollisuudeksi tasapainottaa alueellista kehitystä. Verkostolla ei tarkoiteta 5–6 kaupunkiseutua, vaan niitä kaupunkiseutuja, jotka nousevat esiin Kaupunkiverkko 1998 -tutkimuksessa (Vartiainen, Antikainen, 1998, Kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 2/98).

Uusi hallitus jatkaa ohjelmassaan johdonmukaisesti samaa linjaa. Alueiden omaehtoista kehitystä edistetään niiden vahvuuksiin tukeutuen. Olennaista on osaamisen ja uuden teknologian hyödyntäminen sekä tietoyhteiskunnan tarjoamien mahdollisuuksien tehokas hyväksikäyttö. Keskeisessä roolissa ovat elinvoimaiset maakunta- ja seutukuntakeskukset, joiden kilpailukykyä hallitus lupaa vahvistaa. Tässä tarkoituksessa rakenne- ja kaupunkipoliittisia määrärahoja kootaan valtion talousarviossa yhteen ja helpotetaan niiden joustavaa käyttöä. Kaupunkipo-

litiikkaa on lisäksi tarkoitus entistä selvemmin eriyttää eri kokoisten ja eri tyyppisten kaupunkiseutujen tarpeisiin. Kaupunkien välistä verkottumista vahvistetaan edelleen.

Hallitus tulee myös vahvistamaan Suomeen jo syntyneitä monipuolista tiedon ja osaamisen yhteistyöverkostoa luomalla koko maan kattavan innovaatioverkoston. Se tukeutuu käytännössä pääosin kaupunkiseutuihin.

Innovaatioverkoston peruselementit ovat alueellisesti kattava yliopistot ja ammattikorkeakoulut, tutkimuksen ja koulutuksen huippuyksiköt, tutkijakoulut ja yhteiset tutkimusohjelmat sekä alueellisesti kattava innovaatiopalveluverkosto. Viimeksi mainittu koostuu asiantuntijapalveluita tarjoavista organisaatioista, jotka tuovat yrittäjien käyttöön osaamista, jota tarvitaan ideoiden ja innovaatioiden kaupallistamisessa ja uuden tietointensiivisen toiminnan

käynnistämässä. Innovaatiopalveluja tarjoavat mm. TE-keskukset ja niiden teknologiayksiköt, Finnvera, teknologia- ja osaamiskeskukset, aluekehitysviranomaiset, yliopistot sekä ammattikorkeakoulut.

Osaaminen eri muodoissaan on alueiden kehityksen avaintekijä. Osaamiskeskusohjelma on osoittautunut menestykseksi. Siksi edellinen hallitus lisäsi osaamiskeskuksia ja -aloja osaamiskeskusohjelman toiselle kaudelle 1999–2006. Osaamiskeskusmallia ja sen puitteissa saatuja kokemuksia pyritään aktiivisesti siirtämään myös kaupunkiohjelmatyöhön.

Seuraavan rakenerahastokauden kaupunkiulottuvuus

EU:ssa suunta on sama kuin Suomessa. EU:n kaupunkiasiakirjassa (Kaupunkien kestävä kehittäminen Euroopan unionissa: Toimintakehys; 28.10.1998 – KOM (1998) 605 lopull.) todetaan, että rakenerahastovaroja tulee suunnata entistä selkeämmin eri alueilla sijaitsevien kaupunkien tarpeisiin ja potentiaaliin. Ajatus sisältyi myös komission luonnokseen rakenerahasto-ohjelmien

valmistelua ohjaaviksi suuntaviivoiksi.

Suuntaviivojen mukaan kaupunkiulottuvuus tulee ottaa rakenerahasto-ohjelmien suunnittelussa selkeästi käyttöön. Kaupunkialueiden kehittämisen tulee olla osa alueellista kehittämisstrategiaa rakenerahasto-ohjelmissa. Ohjelmien valmistelussa kaupunkiseutuja tulee tarkastella ainakin neljästä eri näkökulmasta: kaupunkien rooli alueellisina kasvukeskuksina, kaupunkialueiden sosiaalisten ja ympäristöongelmien hoito, kaupunkien ja kaupunkiseutujen hallinnon kehittäminen sekä kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutus ja synergia.

Tavoite 1 ja 2 -ohjelmissa tulee siis käsitellä kaupunkien osalta kaikkia näitä neljää elementtiä. Tärkeimpänä näistä on kaupunkiseutujen veturirooli alueellisesti tasapainoisen kehityksen aikaansaamisessa. Komission suuntaviivoissa on todettu, että tavoite 1 ja 2 -ohjelmissa tulisi olla erillisiä toimenpidepaketteja alueiden tärkeimpien kaupunkiseutujen kehittämiseksi. Myös tavoite 3 -ohjelmassa kaupunkiseutujen erityistarpeet on huomioitava.

Tavoite 2 -alueiden määrittelyssä on erikseen otettu huomioon ongelmaiset kaupunkialueet (ns. URBAN-osio). Parlamentin ajama ja saama erillinen URBAN-yhteisöaloite ei poista tarvetta käsitellä tällaisia alu-

eita 2 -ohjelman sisällä. Myös tavoite 1 -ohjelmaan voidaan sisällyttää tällaisiin ongelmiin pureutuvia toimenpiteitä.

Lopuksi

Hallituksen kaupunkipoliittisten painotusten sekä alueellista innovaatioverkostoa ja osaamiskeskuksia koskevien kehittämistavoitteiden tulee näkyä selkeästi sekä kansallisessa että EU:n tavoiteohjelmatyössä. Lisäksi tietyistä EU:n kaupunkipoliittiset linjaukset on otettava huomioon tavoiteohjelmien valmistelussa.

Siksi jo tavoite 1 ja 2 -alueiden analyysivaiheessa olisi arvioitava kaupunkien ja niiden muodostaman verkoston rooli alueiden kehittämisessä. Kaupunkiseutuja olisi tarkasteltava alueiden potentiaalisina vahvuuksina ja niiden kehittämiselle on luotava oma strategiansa ja kehittämispaketinsä osana ohjelmakokonaisuutta.

Jo käynnistetty kaupunkiohjelmatyö ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän työstämä kaupunkipolitiikan asiakirja sekä kaupunkipolitiikan kehittämisen puitteissa tuotettu muu aineisto antavat tähän hyviä aineksia. Osaamiskeskusohjelmalla on tärkeä yhteys tähän kehittämiseen.

Veijo Kavonius

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ JA ALUEPOLITIikka

Vuoden ensimmäinen NÄRP-kokous

Vuoden ensimmäinen NÄRP-kokous pidettiin 24.2.1999 Tukholmassa. Suomea edusti **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä. Keskeisenä kysymyksenä oli uuden pohjoismaisen aluepoliittisen yhteistyöohjelman valmistelu. Kokoukseen osallistui myös **Sverre Sogge**, joka pääosin vastaa ohjelman kirjoittamisesta, sekä Nordregion tutkijoita, jotka laativat eräitä taustaselvityksiä. Käsiteltiin esitystä ohjelman sisältörunoksi ja hyväksyttiin se muutamien tarkennuksin. Erityisesti painotettiin seuraavia asioita: tiedon- ja kokemusten vaihtoa, yhteistyötä Baltian maiden kanssa, aluesuunnittelun ja aluekehittämisen kytkentöjä, yhteistyöohjelman sisäistä joustoa/liikkumavaraa. Hyväksyttiin alueiden välistä yhteistyötä koskeva tekstiluonnos. Yhteistyöohjelman valmisteluun liittyen päätettiin selvit-

tää tietotekniikan ja aluekehityksen kytkentöjä (Nordregio) ja myöntää rahoitusta uuden laajan alueellisia kehitysongelmia ja mahdollisuuksia käsittelevän tutkimushankkeen valmisteluun (Nordregio/Oscarsson).

Kokouksessa keskusteltiin myös kokemuksista poikkisektoralisesta yhteistyöstä (pohjoismaisella tasolla) ja todettiin sen useimmiten vaativan suuria sihteeristöresursseja ja sisältävän runsaasti potentiaalisia konflikteja. Siksi tähän tulisi jatkossa panostaa vain sillä edellytyksellä, että ao. asioiden kansallinen käsittely ei ole riittävä pohja ja että sektorien välinen yhteistyö on välttämättömät asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Päätettiin myöntää DKK 500 000 hankkeelle "Regions of the Baltic States in profile" ja DKK 250 000 Östfold/Bohuslänin aluekomitealle

vuoden 1999 toimintaan (myöhemmin päätetään rahoituksen loppupuoliskon myöntämisestä).

Kokouksessa keskusteltiin myös yhteistyöstä Skotlannin kanssa ja tavattiin skotlantilaisten yhteistyöosa-puolten edustajia (**Jim Millard**, **David Wallace**, **Frank Gaskell**). Katsottiin, että pääosa konkreettisesti projektiyhteistyöstä tulisi rahoittaa nykyistä Pohjoinen periferia -ohjelmaa vastaavan uuden INTERREG-ohjelman kautta. Tämän lisäksi tulisi jatkaa kokemusten vaihtoa sekä tutkimus- ja selvitystoimintaa osapuolia kiinnostavista aiheista. Voisi myös olla tarkoituksenmukaista järjestää säännöllisin väliajoin laajempia konferensseja yhteistyöverkoston vahvistamiseksi.

Osaamiskeskustyöryhmä esitti varoja osaamiskeskuksille

Sisäasiainministeriö asetti 24.2.1999 osaamiskeskusohjelmaa koordinoimaan ja ohjaamaan työryhmän, jonka tehtävänä on kehittää osaamiskeskusohjelmamenettelyä ja ottaa kantaa osaamiskeskusten ja -alojen määrään sekä osaamiskeskusten perusrahoituksen ja tarvittaessa myös muun osaamiskeskusohjelmaa tukevan rahoituksen suuntaamiseen. Työryhmän puheenjohtajana jatkaa tutkimus- ja kehitysjohtaja **Yrjö Neuvo** Nokia Mobile Phonesista. Työryhmässä ovat edustettuina elinkeinoelämän, tutkimuksen ja koulutuksen sekä keskus-, alue- ja paikallishallinnon asiantuntijat. Aikaisempaan verrattuna työryhmässä on vahvistettu yritysten, ammattikorkeakoulujen ja kulttuurin asiantunte-
musta.

Edellinen osaamiskeskustyöryhmä esitti jo keväällä 1998 ohjelman perusrahoituksen tason huomattavaa nostamista, aina 50 miljoonan markan tasoon asti. Siitäkin huolimatta, että ohjelmasta saatiin hyviä kokemuksia ja ohjelmaa laajennettiin, ei valtion vuoden 1999 talousarviossa sisäasiainministeriön hallinnonalalla voitu osaamiskeskustoimintaan varata maakunnan kehittämisrahaa aikaisempia vuosia enemmän. Sisäasiainministeriön osoittama perusrahoitus ei näin ole ollut vuoden 1999 osalta riittävä valtioneuvoston määräämien uusien osaamisalojen ja -keskusten rahoittamiseen. Tämän vuoksi, aiemmasta poiketen, myös muut osaamiskeskusohjelman koordinointiin osallistuvat ministe-

riöt tulivat tänä vuonna mukaan ”talokoiisiin” osoittamalla perusrahoitusta (koordinointi- ja hankerahoitusta) osaamiskeskuksiin.

Osaamiskeskuskonseptin mukaisesti perusrahoitus on kilpailutettu, jolloin niin vanhat kuin uudetkin osaamiskeskukset ovat olleet samalla lähtöviivalla. Osaamiskeskustyöryhmä teki ensimmäisessä kokouksessaan 5.3.1999 esityksen noin 29 miljoonan markan perusrahoituksen suuntaamisesta osaamiskeskustoimintaan vuonna 1999. Ehdotus perustui osaamiskeskusten sisäasiainministeriölle syksyllä 1998 toimittamiin osaamiskeskusohjelmaehdotuksiin 1999–2006 sekä osaamiskeskusten sisäasiainministeriölle toimitettiin vuoden 1999 toimintasuunnitelmiin. Perusrahoituksesta sisäasiainministeriön osuus on 13,7 miljoonaa markkaa, työministeriön 7,9 miljoonaa markkaa, maa- ja metsätalousministeriön 5,0 miljoonaa markkaa ja opetusministeriön 2,4 miljoonaa markkaa. Perusrahoitus jakaantuu osaamiskeskuksittain seuraavasti:

	Milj. mk
• Elintarvikealan verkosto-osaamiskeskus.....	2,15
• Jyväskylän seudun osaamiskeskus.....	2,00
• Kaakkois-Suomen osaamiskeskus.....	1,50
• Kuhmon kamarimusiikin osaamiskeskus.....	1,00
• Kuopion seudun osaamiskeskus.....	2,00
• Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus.....	1,50
• Länsi-Suomen osaamiskeskus.....	1,00
• Oulun seudun osaamiskeskus.....	1,25
• Pohjois-Karjalan osaamiskeskus.....	2,00
• Puutuotealan verkosto-osaamiskeskus.....	2,00
• Päijät-Hämeen osaamiskeskus.....	1,80
• Satakunnan osaamiskeskus.....	1,15
• Seinäjoen elintarvikealan osaamiskeskus.....	1,00
• Tampereen seudun osaamiskeskus.....	3,00
• Uudenmaan osaamiskeskus.....	2,70
• Varsinais-Suomen osaamiskeskus.....	2,80

Tämän kansallisen rahoituksen lisäksi osaamiskeskuksiin suunnataan huomattava määrä EU:n rakennerahastojen varoja. Työryhmä piti tärkeänä, että ensi vuonna ohjelman perusrahoitusta yksinkertaistetaan nykyisestä, jolloin toiminnan perusrahoituksen käytön ehdot olisivat samankaltaiset kaikissa osaamiskeskuksissa hallinnonalasta riippumatta. Lisäksi osaamiskeskusten kannalta on tärkeää, että uuteen hallitusohjelmaankin kirjatut tavoitteet osaamiskeskusverkoston vahvistamisesta toteutuvat jo ensi vuonna.

Osaamiskeskusmallin kehittäminen tavoite 4 -ohjelmassa

Sisäasiainministeriö, työministeriö ja opetusministeriö järjestivät loppusyksystä Euroopan sosiaalirahaston tavoite 4 -ohjelman osaamiskeskusmallin kehittämisen toimenpidekonaisuudessa yhteisen haun. Hakemuksia saapui yhteensä 85, joista TE-keskuksiin toimitettuja työministeriön hankkeita oli 54, opetusministeriöön toimitettiin 14 ja sisäministeriöön 15 hakemusta. Osaamiskeskustyöryhmä esitti ministeriöille rahoitettavaksi yhteensä 22 hanketta. Työryhmän esityksen perusteella sisäasiainministeriö hyväksyi omalta osaltaan jatkovalmisteltaviksi seuraavat seitsemän hanketta:

Kuopion yliopisto

Lääkekehitysyrityksen ammatillisen osaamisen kehittäminen

Helsingin tiedepuisto Oy

Bioyrittäjän erikoiskoulutus

OuluTech Oy

Multipolis-innovaatiomallin kehittäminen

PrizzTech Oy

Materiaalitekniikan pk-yritysten ja tutkimusyhteisöjen verkottuminen

Culminatam Ltd Oy

Itsearviointimenetelmään perustuvan laadun kehittäminen pk-yrityksissä

Tampereen Teknologiakeskus Oy

Pirkanmaan osaamisintensiiviset yrityspalvelut

Etelä-Suomen Matkailun

Kehitys Oy

Kulttuuri- ja matkailusektorin kehitysohjelma

Kokoukseen osallistuivat viimeisen kerran PMN:n aluepoliittinen valmistelija **Öystein Imset** ja Ruotsin edustaja **Gunnar Blomkvist**. Imsetin seuraaja on **Hans Nyström**, joka aloitti työnsä Kööpenhaminassa 19.4.1999. Blomkvistin paikan NÄRPissä perii **Brita Saxton**.

NÄRPin (työvaliokunnan) seuraava kokous on 19.5.1999 Kööpenhaminassa. Pohjoismaiden aluepoliittisten ministerien kokous pidetään Reykjavikissä 28.6.1999 ja NÄRPin kokous välittömästi sen jälkeen.

Harry Ekeström

Hankkeisiin osoitetaan lähiaikoina yhteensä noin 4,3 miljoonaa markkaa. Myös työministeriö ja opeutusministeriö ovat kuluvan kevään aikana osoittaneet varoja osaamiskeskustöryhmän esittämiin hankkeisiin. Työministeriö osoitti TE-keskuksille varoja yhteensä noin 24 miljoonaa markkaa. Parhaiten valtakunnallisessa haussa pärjäivät Uusimaa, Pirkanmaa, Pohjois-Pohjanmaa ja Varsinais-Suomi.

Puutuotealan verkosto-osaamiskeskus vauhtiin

Talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi puutuotealan valtakunnallista osaamiskeskusta 8.12.1998 siten, että perustettavan osaamiskeskuksen työn todettiin olevan maakunnallisia ohjelmia tukevaa sekä siten, että puutuotealan operatiivisesta toiminnasta vastaavan johtoryhmän asettavat asianomaiset ministriöt sisäministeriön johdolla. Sisäasiainministeriö asetti maaliskuussa 1999 puutuotealalle johtoryhmän, jonka tehtävänä on johtaa, valvoa ja kehittää puutuotealan valtakunnallisen verkosto-osaamiskeskuksen toimintaa. Ensimmäisessä kokouksessaan johtoryhmä nimitti käytännön työn koordinaattoriksi **Pekka Peuran**. Johtoryhmän puheenjohtajana on metsäneuvos **Liisa Saarénmaa** maa- ja metsätalousministeriöstä ja varapuheenjohtajana ohjelmanjohtaja **Kaisa-Leena Lintilä** sisäasiainministeriöstä. Johtoryhmässä ovat lisäksi edustettuina kauppa- ja teollisuusministeriö, työministeriö, verkoston alueelliset solmukohdat ja metsäteollisuus.

Mika Pikkarainen

Kaupunkitutkimus kiinnostaa

Tampereella 15.–16.3.1999 järjestetty kaupunkitutkimusforum keräsi paikalle runsaslukuisen joukon kaupunkitutkimuksesta kiinnostuneita, lähes pari sataa. Tapahtuman järjestäjinä olivat Kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmä yhteistyössä Suomen Akatemian Kaupunkitutkimusohjelman, Helsingin kaupunkitutkimuksen neuvottelukunnan ja Tampereen kaupungin kanssa.

Forumissa oli ensi kertaa koolla tutkijoita Akatemian kaupunkitutkimusohjelman 15 hankkeesta. Myös kaupunkiohjelmakaupungit olivat hyvin edustettuna. Seminaarin kulku rakentui tutkijoiden ja kaupunkiohjelmien vuoropuhelulle sekä kaupunkitutkimuksen nykytilaa luotaaviin katsauksiin.

Poliittis-taloudellisesta teemasta kuulumme kolme tutkijapuheenvuoroa: Kaupunkiseutujen kehitysdynamiikkaa tarkasteli rehtori **Perttu Vartiainen** Joensuun yliopistosta ja korkean teknologian teollisuuden alueellisia vaikutuksia tutkija **Jorma Erkkilä** Oulun yliopistosta. Professori **Pertti Haapala** Tampereen yliopistosta pohdiskeli kysymystä opettaako historia sittenkään. Kaupunkiohjelmaesimerkit olivat Oulusta ja Jyväskylästä.

Sosiaalista näkökulmaa ja paikallisuutta käsiteltiin tutkija **Mari Vaatovaaran** (Helsingin kaupunki) ja erikoistutkija **Matti Kortteisen** (STAKES) Pääkaupunkiseudun

segregaation mallia tarkastelevassa puheenvuorossa sekä tutkimusjohtaja **Kimmo Lapintien** (YTK) kommunikatiivista suunnittelua käsittelevässä alustuksessa. Kaupunkiohjelmista esillä olivat Helsingin seutu ja Hämeenlinna.

Kulttuurin ja julkisen tilan teemaa käsitteli professori **Kari Immosen** (Turun yliopisto) kaupunkistrategiat ja kaupunkitutkimus alustus sekä tutkija **Teija Ojankosken** (Turun yliopisto) pienten kaupunkien kaupunkikeskustoja tutkaileva puheenvuoro. Kaupunkiohjelmaesimerkit olivat Lahdesta ja Lohjalta.

Kaupunkien innovatiivisuuteen pureutui professori **Marjatta Hietalan** alustus (Tampereen yliopisto). Professori **Anne Haila** (Helsingin yliopisto) arvioi kaupunkiohjelmiä sekä niissä esillä olevia teemoja.

Forumissa kuulumme myös professori **Harri Anderssonin** ajankohdattaisen alustuksen EU:n tutkimuksen viidennestä puiteohjelmasta, joka avautui joiltain osin hakuun juuri 16.3. Puiteohjelman kaupunkiosuudesta enemmän Harri Anderssonin omassa artikkelissa sivulla 11.

Nyt ensimmäistä kertaa järjestetylle kaupunkitutkimuspainotteiselle seminaarille jäätin odottamaan jatkoa. Kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmä julkaisee seminaarin annista raportin, joka ilmestyy kesäkuussa.

Tarja Pyöriä

JULKAISUJA

Maakuntien kehitysnäkymiä luotailtu

Vastikään on valmistunut kaksi toisiaan täydentävää selvitystä, joissa on monipuolisesti tarkasteltu alueiden tulevaa kehitystä eri aikaperspektiiveistä. Työministeriön työvoima 2017 -työryhmän raporttiin liittyen sisäasiainministeriö on julkaissut ”Alueiden työllisyys” -raportin, jossa on esitetty alueelliset laskelmat työvoiman pitkän aikavälin kysynnästä ja tarjonnasta kaikista

maakunnista vuosina 2000, 2005 ja 2010. Raportti pitää myös sisällään lääneittäiset arviot ammattiryhmien kehityksestä.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos (ETLA), Palkansaajien tutkimuslaitos (PT) ja Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos (PTT) ovat puolestaan yhdessä olleet kehittämässä alueellista ennustejärjestelmää, jolla voidaan lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä arvioida maakuntien tuotannon, työvoiman kysynnän ja tarjonnan sekä muuttoliikkeen ja väestön kehitystä. Työn yhteydessä laadittiin koeluonteiset ennusteet maakuntien talouksista vuosille 1998–2002. Alue-ennusteissa on tarkasteltu yksityiskohtaisesti tiettyjä maakuntia

(Uusimaa, Varsinais-Suomi, Pirkanmaa, Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu ja Etelä-Pohjanmaa). Projektin rahoittivat työministeriö ja sisäasiainministeriö.

Vaikka selvityksissä on käytetty erilaisia menetelmiä, perustuu kehityksen arviointi molemmissa pitkälti viime vuosina tapahtuneisiin työllisyyden ja väestörakenteen muutoksiin. Vaikeimmin alueellisesti ennustettavissa oleva tekijä eli työvoiman kysyntä on alueittain tarkasteltuna molemmissa selvityksissä samansuuntainen. Suurimmat erot ennusteiden välillä on muuttoliikkeen ja väestökehityksen arvioinnissa. Tutkimuslaitosten ennusteissa maakuntien välisen muuttoliikkeen ja sitä kautta väestökehityksen ennusteissa painottuu selvästi enemmän alu-

een talouden kehitysnäkymät. Talouskehityksen perusteella muuttoliike tulee tutkimuslaitosten laatimien ennusteiden mukaan jopa kiihtymään nykyisestä.

Molemmissa projekteissa on pyritty tekemään yhteistyötä maakuntien liittojen ja TE-keskusten kanssa. Tällä tavoin on saatu mukaan aluetason näkemystä ja lisätty yhteistyötä alue-, ja keskushallinnon asiantuntijoiden sekä tutkimuslaitosten asiantuntijoiden välillä. Jatkossa onkin syytä tarkasti miettiä sitä miten parhaalla mahdollisella tavalla luotaisiin puitteet (mm. eri toimijoiden välinen työnjako, tietokannat, menetelmät ja tietojen käytettävyys alueiden kannalta) tämän tyyppiselle jatkuvaluontoiselle alue-ennustetoiminnalle. Yhtenä ongelmana on ollut se, että Suomessa ei ole juurikaan ollut perinteitä tämän tyyppiseen aluetalouksien tutkimiseen.

Menetelmien kehittämässä ja tarvittavien tietojen saatavuudessa riittää vielä sarkaa, minkä vuoksi olisi-kin hyvä, jos vielä myös yliopistot saataisiin paremmin alue-ennakointityöhön mukaan.

Tiedot alueiden välisistä kehityseroista ja maakuntien kehitysnäkymistä löytyvät seuraavista lähteistä

- ”Alueiden työllisyys”, Työvoima 2017, alueraportti, sisäasiainministeriön julkaisusarja 4/99 (julkaisun myynti, puh. (09) 160 4094)

- ETLAn, PT:n ja PTT:n ”Maakuntien taloudellinen kehitys 1998–2002” raportti ilmestyy lähiaikoina työministeriön julkaisusarjassa (lisätietoja työministeriöstä, puh. (09) 18 561 tai allekirjoittaneelta puh. (09) 160 3497).

Mika Pikkarainen

Ympäristöministeriö ja sisäasiainministeriö:

Alueellisten kehittämissuunnitelmien ympäristövaikutusten arviointi -opas

Ympäristöasiat ovat viime vuosina nousseet aluekehityksessä yhä keskeisemmälle sijalle. Suomen siirtymisen EU:n rakennepolitiikan piiriin on tuonut aluepolitiikkaan aiempaa selkeämpiä ympäristötavoitteita ja -velvoitteita, jotka ovat vahvistumassa EU:n rakennerahastouudistuksen myötä.

Alueellisten kehittämissuunnitelmien ympäristövaikutusten arviointi -oppaan tarkoituksena on tukea ja edistää ympäristöasioiden kytkemistä alueellisen ohjelmatyön käytäntöi-

hin. Oppaassa käsitellään sekä kotimaisen aluekehityksen että EU:n rakennerahastojen ohjelmatyöhön liittyviä ympäristökysymyksiä. Taustatietojen lisäksi oppaassa esitellään toimintamalleja ja ideoita siitä, miten ohjelmien ympäristövaikutuksia voidaan arvioida osana alueellisten kehittämissuunnitelmien valmisteluprosessia.

Opas on tarkoitettu alueellisten kehittämissuunnitelmien valmistelusta ja toimeenpanosta vastaavien maakuntien liittojen, alueellisten ympäristö-

keskusten, työvoima- ja elinkeinokeskusten sekä muiden ohjelmatyöhön osallistuvien tahojen käyttöön.

Opas on maksuton, ja sitä voi tiedustella seuraavilta tahoilta:

- YM/**Eeva-Liisa Siru**,
eeva-liisa.siru@vyh.fi,
puh. (09) 1991 9352 tai

- SM/**Raili Markoff**,
raili.markoff@sm.intermin.fi,
puh. (09) 160 4532.

Opas on myös luettavissa ympäristöhallinnon www-sivuilta osoitteesta <http://www.vyh.fi/poltavo/yva/alue.htm>

Sisäasiainministeriön aluekehitysosaston julkaisusarjassa ilmestynyt:

♦ 2/1999

Interreg II A Barents- ja Pohjoiskalotti -ohjelmien väliarviointi. Väliarvioinnin loppuraportti.

Ohjelmien väliarvioinnista on vastannut konsortio, jonka muodostivat Studium Europa Oy Suomesta, Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) Norjasta sekä IM-

gruppen Ab Ruotsista. Käytännössä työstä vastasivat hallintotieteiden tohtori, dosentti **Erkki Mennola** (Studium Europa Oy, vastaava arvioija), vanhempi tutkija **Sigrid Skälnes** (NIBR) ja filosofian tohtori **Göran Hallin** (IM-gruppen Ab). Raportti ilmaisee arvioitsijoiden käsityksen siitä, kuinka ohjelmien toteutus on edistynyt sekä yleisemmin siitä, millaisena arvioitsijat näiden ohjelmien toimeenpanon valossa näkevät Interreg-ohjelmatyön ja sen tu-

loksat nimenomaan pohjoisten alueiden kannalta. Erityisesti on tuotu esille sellaisia havaintoja ja näkemyksiä, jotka voivat olla hyödyksi suunniteltaessa sitä, kuinka rajat ylittävää kehittämissuunnitelmia harjoitetaan näillä alueilla vuoden 1999 jälkeen.

Julkaisun hinta on 60 mk + toimitusmaksu + alv, tilaukset puh. (09) 160 4534.

♦ 3/1999

Halvtidsevaluering av Interreg IIA Barents- och Nordkalott-programmen. Slutrapport.

SVENSK RESUMÉ

■ Agenda 2000

På toppmötet i Berlin avgjordes de viktigaste frågorna om fördelningen av medlen och bestämmelserna för EU:s strukturfondsperiod 2000–2006. Efter behandlingen i Europaparlamentet kommer rådet antagligen att godkänna förordningarna så att reformen träder i kraft i slutet av maj. Vi kan vara nöjda med det resultat vi fick. Vi fick ett bra strukturfondslösning. Med tanke på att Finland är nästa ordförandeland är det en stor lättnad att vi fick en lösning till stånd. Beredningen och behandlingen av Agenda 2000 var en ovanligt tung process. Det krävde flerdubbelt mera arbete än vi hade kunnat ana på förhand. Ett varmt tack till alla som har deltagit i arbetet. Finlands förvaltning visade sin skicklighet och sin flexibilitet på ett utomordentligt sätt. Finlands första period som ordförandeland i Europeiska unionen närmar sig. Det här året kommer att bli en mycket intressant tid.

Trevlig sommar och vår!

Paavo Piirttimäki

■ Strukturfondsreformen efter toppmötet i Berlin

Agenda 2000 -förslaget bör ses som en politisk och ekonomisk helhet, och med detta i åtanke är resultaten från toppmötet i Berlin relativt goda. För utvidgningens del ledde mötet inte till några överraskningar: den kommer inte att inverka avgörande på strukturfinsieringen före nästa programperiod. Vad lantbruks- och gemenskapsinitiativen beträffar är många saker ännu öppna, och det är skäl att inte slutligt utvärdera strukturfondsreformen som helhet innan finansieringen av dessa slagits fast. Men nettoresultatet av Agenda 2000 ser bra ut för vår del.

Kommissionen sysslar som bäst med riktningssprinciperna för lantbruksfinansieringen av mål 2 och de vita regionerna, samt finansieringen av gemenskapsinitiativ. Besluten gällande gemenskapsinitiativen kan dröja till sent på hösten och deras förverkligande torde inledas först långt in på nästa år. Att få mål 2 -programmen operativa till början av nästa år är däremot svårt men möjligt. Vad målen 1 och 3 beträffar ser situationen bra ut. I fortsättningen koncentrerar vi oss främst på att hos kommissionen reda ut oklarheter i de nya förordningarna och ta reda på vad de ger för möjligheter. Tiina Heiskanen och jag tar gärna emot

synpunkter på ärenden man vill veta mer om.

Risto Tienari

■ Berlinlösningen: Finlands strukturpolitiska resultat

Finland fick igenom sina centrala förhandlingsmål: inklusionen av mål 6 i mål 1 samt minst lika mycket pengar för strukturfondsprogrammen som under nuvarande period. Finland hör till de sju medlemsländer vilkas strukturfinsiering ökar under nästa period. Mål 1 ökade med hela 28 % jämfört med nuvarande period på grund av inklusionen av mål 6 samt förändringar i LFA. I mål 2 är landsortsfinansieringen fortfarande ett frågetecken, men Finlands andel av hela EU:s mål 2 steg från 2,2 till 2,3 %. Mål 3 minskade med 25 % jämfört med genomsnittet för nuvarande period och är därmed den för Finland sämsta delen av lösningen. Slutligen beslöt man rikta åtminstone hälften av gemenskapsinitiativmedlen till Interreg.

Ministerrådets förslag till förordningar gällande strukturpolitik och stöd för utvidgning avgavs 22.4 åt parlamentet, som röstar om förslaget 6.5. Ifall det godkänns som sådant godkänns förordningarna på YAN:s A-lista 17.5, och kunde då träda i kraft redan i slutet av maj. Denna snabba tidtabell tyder vidare på att medlemsländerna antagligen borde lämna in sina 1- och 3-programplaner åt kommissionen redan i september.

Mårten Johansson

■ Beredningen av mål 1 och 2 -programmen främjades med seminarier

Representanterna för regioner, ministerier och organisationer möttes i april på fyra samarbetsregionvisa seminarier, där man diskuterade den feedback som Östra och Norra Finlands mål 1 -programförslag samt Västra och Södra Finlands mål 2 -programförslag erhållit. Syftet var att skapa dialog bland de deltagande grupperna och främja uppkomsten av en gemensam syn på programmens innehåll. Seminarier visade sig vara givande och den dialog som uppstod upplevdes som konstruktiv. Allmänt konstaterade man att det arbete som redan gjorts utgör en god grund för den fortsatta beredningen av programmen.

Anne-Marie Välikangas

■ Övervakningskommittén för mål 2 samlas i Laitila

Övervakningskommittén för mål 2 samlas till möte i Laitila 11.–12.5. Mötet skall behandla mål 2 -programmets slutrapport för perioden 1995–96 samt utvärderingens 2:a mellanrapport som beskriver programmets verkningar. Programmets utvärderingsgrupp anser att det haft en märkbar positiv inverkan på programregionernas företagsbestånd och sysselsättning. Programmet konstateras också ha uppnått sitt strukturförändringsmål. Nu koncentrerar man sig på att utnyttja programmet för perioden 1997–99 till fullo, bl.a. genom att flytta programpengar som annars skulle förbli outnyttjade till bra projekt i andra mål 2 -regioner. Över 80 % av programmets medel har redan bundits eller reserverats, och förverkligandeprocenten varierar mellan 70 och 90 i de olika regionerna.

Tarja Arajärvi

■ Smidigare riktning av 5b-programmets finansiering eftersträvas

Övervakningskommittén för mål 5b möts den 10.–11.6 i Huittinen i Satakunda. Kommittén koncentrerar sig på avslutningen av programperioden samt på att säkra ett optimalt utnyttjande av programpengarna. Omkring 80 % av programmets EU-medel har tills vidare bundits och dess förverkligandesituation beskrivs som tillfredsställande, men skillnaderna mellan landskapen är betydande. 5b-sekretariatet håller därför på att bereda ett förslag till uppmjukning av de strikta landskapsvisa finansieringsramarna. Då kunde finansieringen dirigeras på efterfrågebasis.

Pasi Rantahalvari

■ URBAN blev det fjärde gemenskapsinitiativet

Särskilt parlamentet har drivit hårt på ett fjärde gemenskapsinitiativ, URBAN, som syftar till förnyelse av problematiska urbana områden och godkändes av medlemsländerna 22.4. Det nya initiativet ändrar inte på den URBAN-aktiga "krisfinansiering" som ingår i mål 2, utan finansieras via ERDF, och det inverkar inte heller på den redan överenskomna finansieringen för de två andra initiativen EQUAL och LEADER. Den landsvisa fördelningen av det nya URBAN är tills vidare oklar, men

ifall Finland får 1 % av EU-finansieringsandelen på 682 meuro skulle det innebära ca 7 meuro under perioden 2000–06.

Mårten Johansson

■ Sista ansökningsrundan för Östersjöns INTERREG II C-program inledd

Styrningsgruppens femte möte hölls i Gdansk 15.3. Framst på agendan var att besluta om tidtabell och möjliga specialvillkor för den tredje och sista ansökningsrundan. Det tilläggsdirektiv man då beslöt om finns nu på programmets hemsida www.spatial.baltic.net och innehåller bl.a info och direktiv om resterande finansiering, projekt- och leadpartners samt tredje länders finansieringssituation. Deadline för ansökningsrundan är 1.6.1999, och utvärderingen av ansökningarna pågår sedan till mitten av juli. Då sänds materialet ut åt styrningsgruppens medlemmar inför det avslutande mötet, som hålls i Umeå 2.–3.9.1999.

Harry Ekestam

■ Förverkligandesituationen inom Nordiska Periferins Artikel 10-program

Programmets tredje ansökningsrunda avslutades 23.12.1998. 11 ansökningar inkom, av vilka fem godkändes, en avsågs och fem sökande uppmanades att lämna in en ny ansökan. Den fjärde ansökningsrundan slutade 19.3.1999 och resulterade i 14 ansökningar. De femte och sjätte rundorna slutar 16.7.1999 samt tidigt på hösten (exakt datum är inte ännu fastslaget). Mer info om de godkända projekten liksom om resten av programmet finns på hemsidorna www.scotnordic.com/northernperiphery.

Vidare beslöt man på mötet i Östersund 22.–23.2.1999 stöda visionsprojektet Northern Potential, som granskar programregionens samarbetsförutsättningar och möjligheter. Ett konsortium lett av Nordregio fick jobbet, som skall stå klart vid årsskiftet. Kommissionen har å sin sida meddelat att programmet kan fortsätta inom ramen för INTERREG III, men att beslutet beror på medlemsländerna.

Harry Ekestam

■ INTERREG II Karelen-programmet – slutspurten bestämmer förverkligandegraden

Nu, halvvägs mot slutet av INTERREG II Karelen-programmets sista

förverkligandeår, har totalt 154 projekt godkänts för finansiering och cirka 84 % av programmets EU-finansieringsram bundits. De projekt som uppkommer och godkänns inom det närmaste halvåret avgör därmed hur väl programmet som helhet förverkligas. Aktuell inom programmet är vidare den nya samarbetsmodellen Euregio Karelia, som syftar till att underlätta det gränsoverskridande samarbetet mellan Kainuu, Norra Karelen, Nordösterbotten och Karelska republiken.

Osmo Kettunen

■ Fimos-uppföljningssystemets infotjänst effektiveras

Fimos-uppföljningssystemets infotjänst syftar till att sprida information om läget inom målprogrammen 2 och 5b samt Interreg-gemenskapsinitiativen. Infotjänsten är uppdelad i en offentlig del och en användardel. Den offentliga delen är öppen för vem som helst och finns på hemsidan www.intermin.fi/suom/alue. För användardelen behövs däremot ett användar-ID och ett lösenord, som delats ut åt Fimos' användare (myndigheter). Systemets informationsinnehåll kommer under maj-juni att kompletteras med data från arbetsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet, TEKES samt undervisningsministeriet.

Ilkka Mella

■ SPP-Twinningarna framskrider

Under 1998 deltog Finland i Twinning-rundorna och kom med anbud på att utveckla struktur-fondsverksamheten (SPP, Special Preparatory Programme) i ett antal östeuropeiska länder. Polen, Estland, Lettland, Litauen och Ungern har svarat jakande, och Finland deltar i dessa länders SPP-projekt antingen som projektansvarigt eller tillsammans med andra EU-länder. Processen är ny och procedurerna tills vidare delvis oprövade, men i detta hänseende befinner sig alla de deltagande länderna i samma situation. På IM fungerar Antti Uusi-Hakala som koordineringsansvarig och Taavi Erkkola som förvaltningsansvarig för SPP-projekten.

Taavi Erkkola och Petri Haapalainen

■ Städerna får egen nyckelfunktion i det femte ramprogrammet

Nyckelfunktionen "Morgonda-

gens stad och kulturarv" har inkluderats i EU:s femte ramprogram. Målet är främst att undersöka den europeiska staden och det för den typiska kulturarvet. Grundprincipen för hela ramprogrammet har varit en betoning på "sambälls"- snarare än "vetenskapsdriven" forskning, och nyckelfunktionen har följaktligen delats upp i fyra skilda men sinsemellan integrerade subtemata – hållbar stadsplanering, skydd av det europeiska kulturarvet, utveckling av teknologier för att bevara, bygga, förnya och riva större byggnadshelheter, samt utvecklandet av strategier för hållbara trafiksystem. Tvärvetenskapliga forskningsprojekt, som främjar det femte ramprogrammet som helhet och vars sammansättning väl representerar EU:s medlemsländer, ligger bra till. Ansökningsdirektiv och tilläggsinfo finns bl.a. på internetadresserna www.europa.eu.int/eur-lex/fin/obj och www.cordis.lu.

Harri Andersson

■ Städernas och stadspolitikens roll i regionalutvecklingen

Den nya regeringen fortsätter på den föregående stadspolitik, där städernas ställning som lokomotiv för en balanserad regional utveckling betonas. EU är på samma linjer: stadsdimensionen bör beaktas vid planeringen av struktur-fondsprogrammen för målen 1 och 2. Det nya URBAN-gemenskapsinitiativet minskar inte behovet av att beakta problematiska stadsområden inom mål 2-programmet. Således bör man redan i analyskedet av mål 1 och 2-regionerna bedöma städernas och stadsnätverkens roll i den regionala utvecklingen. Förutom detta bör programmen naturligtvis även behandla interaktionen mellan stad och landsort.

Veijo Kavonius

■ Årets första NÄRP-möte

På årets första NÄRP-möte, som hölls i Stockholm 24.2.1999, var den centrala frågan beredningen av ett nytt nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram. Ett förslag till innehållsmässig stomme för programmet behandlades och godkändes med vissa preciseringar. Dessutom behandlades bl.a frågor anknutna till tvärsektorielt samarbete och möjligt samarbete med Skottland. NÄRPs arbetsutskott möts följande gång i Köpenhamn 19.5.1999 och därefter i Reykjavik 28.6.1999.

Harry Ekestam

■ Stadsforskning intresserar

Det populära stadsforskningsforum som ordnades i Tammerfors 15.–16.3.1999 samlade för första gången forskare från Akademiens 15 stadsforskningsprojekt. Samarbetsgruppen för stadspolitik kommer att publicera en rapport om rönen från seminariet. Rapporten utkommer i juni.

Tarja Pyöriä

■ Landskapens utvecklingsutsikter har sonderats

Två kompletterande utredningar

granskar regionernas framtida utveckling mångsidigt och ur olika tidsperspektiv. Inrikesministeriet har gett ut rapporten "Alueiden työllisyys", där man presenterar regionala beräkningar för den långsiktiga tillgången och efterfrågan på arbetskraft i alla landskap för åren 2000, 2005 och 2010. ETLA, PT och PTT har i sin tur samarbetat kring utvecklingen av ett regionalt prognossystem syftande till att uppskatta utvecklingen inom landskapens produktion, arbetskraftsutbud och -efterfrågan, flyttningsströmmar samt befolkningsutveckling på kort och medellång sikt. I samband med detta arbete har man på prov prognos-

ticerat landskapens ekonomi för åren 1998–2002. Närmare uppgifter om utredningarna kan erhållas på tfn. (09) 160 4094 (den förstnämnda) respektive (09) 18561 / (09) 160 3497 (den senare).

Mika Pikkarainen

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/suom/alue/integraattori.html>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön aluekehitysosasto • **Toimituskunta:** Tiedotustiimi • **Vastaava toimittaja:** Tiina Ranta-Lassila, puh. (09) 160 3423, fax (09) 160 4655, e-mail: tiina.ranta-lassila@sm.intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 4532, fax (09) 160 4655, Sisäasiainministeriö, PL 257, 00171 HELSINKI, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo

EU:n tavoiteohjelmien sitoumukset ja maksatukset 31.12.1998, milj.mk
COMMITMENTS AND PAYMENTS FOR OBJECTIVES 2, 5b AND 6 UP TO 31.12.1998, (FIM,millions)

Objective	Total	Public total	EU-funding	National	Private	number	new jobs	
ohjelma	Kokonais-rahoitus	Julkinen yhteensä	EU-rahoitus	Kansallinen julkinen	Yksityinen	luku-määrä*)	uudet työ-paikat	uudet yritykset
Tavoite 2								
1995-96	2008,5	926,8	313,7	613,1	1081,7	1500	5000	700
	1734,4	839,8	288	551,8	894,6			
1997-99	2919,5	1169,5	437	732,5	1750	2400	6000	300
	1087,2	470,3	181,4	288,9	616,9			
Tavoite 5b								
1995-99	4269,8	2039,3	785,9	1253,4	2230,5	8100	11000	1000
	2177,2	1211,5	469,4	742,1	965,7			
Tavoite 6								
1995-99	7666,6	4631	2033,2	2597,8	3035,6	7400	12000	1200
	5051,4	3463,7	1526,8	1936,9	1587,7			
Yhteensä	16864,4	8766,6	3569,8	5196,8	8097,8	19400	34000	3200
	10050,2	5985,3	2465,6	3519,7	4064,9			

*) tavoite 6-ohjelmassa lisäksi 60 000 päätöstä LFA-tuesta

EU:n tavoiteohjelmat: sidotun (maksetun) rahoituksen osuus kehiksestä, %
Commitments (payments) , % of total funding

Objective	Total	Public total	EU-funding	National	Private
ohjelma	Kokonais-rahoitus	Julkinen yhteensä	EU-rahoitus	Kansallinen julkinen	Yksityinen
Tavoite 2					
1995-96	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	86,3	90,6	91,8	89,9	82,7
1997-99	67,7	56,0	55,7	56,3	78,6
	25,2	22,5	23,1	22,2	27,7
Tavoite 5b					
1995-99	119,9	78,0	70,8	83,4	235,7
	61,2	46,4	42,3	49,4	102,1
Tavoite 6					
1995-99	97,2	78,9	73,6	83,6	150,5
	64,1	59,0	55,3	62,4	78,7
Yhteensä	94,9	76,3	71,8	79,6	129,1
	56,6	52,1	49,6	53,9	64,8